

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Ensamhet i Västeuropa

Studie över singelhushåll och livstillfredsställelse i
Storbritannien, Sverige och Tyskland

Marcus Alm & Olle Pettersson

Kandidat SOPA63

VT 2018

Handledare: Poul Hansen

Abstract:

Author(s): Marcus Alm Olle Pettersson

Title: Loneliness in western Europe – Study over single household and life satisfaction in United Kingdoms, Sweden and Germany.

Supervisor: Poul Hansen

This study focuses on looking at differences and similarities in single households and life satisfaction between The United Kingdom, Sweden and Germany. To interpret the differences, we are investigating the applicability of Esping-Andersens theory on important parameters in the different welfare regimes, the liberal, social democratic and conservative for the respective country. We find that there is poor statistical support for differences between Sweden and Germany. Instead, results demonstrated a convincing difference between The United Kingdom and the other two countries in number of single households and in relation to age and gender. We can't say with certainty where these differences are derived from, but we discuss if it can be factors related to the British welfare regime

Keywords: Loneliness, Esping-Andersen, Welfare regimes, United Kingdoms, Sweden, Germany, Single Households

Innehåll

Inledning	4
Syfte	7
Hypotes	7
Frågeställningar	7
Teori och bakgrund	8
Kunskapsläge	8
Centrala begrepp i Esping-Andersens teori.....	9
Dekommodifiering	10
Stratifiering	12
Kritik till Esping-Andersens teori	15
Förväntade resultat utifrån den teoretiska utgångspunkten.....	18
Metod	19
Metodologiska överväganden	19
Urval, undersökningspopulation	20
Metodens tillförlitlighet	21
Bearbetning och analys	22
Exempel på chi ² -testning.....	23
Svårigheter med tvärnationella jämförelser av ensamhetsstatistiken.....	23
Etiska överväganden	25
Arbetsfördelning mellan uppsatsens författare	25
Analys	26
Singelhushåll	26
Åldersfördelning i singelhushåll Storbritannien	28
Åldersfördelning i singelhushåll Sverige	29
Åldersfördelning i singelhushåll Tyskland	30
Singelhushåll fördelat på kön och ålder Storbritannien	31
Singelhushåll fördelat på kön och ålder Sverige	32
Singelhushåll fördelat på kön och ålder Tyskland	33
Stödjande nära relationer.....	35
Livstillfredsställelse	36
Tid spenderad med vänner	37
Diskussion.....	39
Sammanfattning	45
Referenslista.....	47

Inledning

Upplevelser av ensamhet kan drabba alla människor över alla åldrar, samhällsklasser, kön och livsåskådningar. Studier visar att personer från 15-80 år uppger ett lika stort problem med ensamhet och det sker inte någon förändring förens vid 80 års ålder (Tornstam, 1983 s.50). En ofrivillig känsla av ensamhet påverkar oss människor negativt och det kan leda till andra problem som exempelvis psykiska ohälsa (Socialstyrelsen, u.å s.11). Sociala problem är ofta närbesläktade och kan bero på och orsakas samt förstärkas av varandra, bland annat lyfts upp att social utestängning och fattigdom delvis överlappar samma sociala företeelser (Socialstyrelsen, 2010 s.18). Fattigdom kan alltså leda till social isolering, men det kan vara tvärtom alltså att social isolering ger konsekvensen fattigdom (ibid). Ibland så kan oron för ensamhet vara så stor så att den medför och existerar tillsammans med tankar som självmord, skolk och andra avvikande beteenden (Westberg, 2012 s.28)

Begreppet ensamhet kan bero på många faktorer och det är inte helt entydigt vad ensamhet faktiskt innebär. Ensamhet kan bero på en brist av intima och ömsesidiga kontakter, känslor av utanförskap och en brist på känslor av grupptillhörighet (Tornstam, 1983 s.50; Westberg, 2012 s.24). Alltså kan det vara svårt att precisera vad ensamhet innebär då det kan skilja sig från individ till individ. I denna studie har vi valt att definiera ensamhet som att man är ensam när man bor i ett singelhushåll, att man är ensam när man spenderar lite tid med sina vänner och familj, är ensam när man inte är nöjd med livet och att man saknar stöd från vänner och familj. Denna avgränsning gör vi för att möjliggöra en jämförelse mellan länder med lättillgänglig statistik, de olika variablerna vi har med oss blir en indikator på graden av ensamhet mellan de olika länderna.

Man ska dock komma ihåg att välja att bo själv är inte samma sak som att uppleva känslor av ensamhet om man exempelvis har ett utbrett socialt nätverk. Samma sak gäller i familjehushåll, du kan känna dig otroligt ensam trots att du har familjemedlemmar i din närhet eller en partner. Det kan även finnas vuxna barn som fortfarande bor hemma hos sina föräldrar som kan uppleva känslor av

ensamhet över sin livssituation. Eller gifta par som på grund av ett dåligt äktenskap känner sig ensamma (Klinenberg, 2016). Om vi hittar en skillnad i variablerna mellan länderna blir det intressant att studera vidare över vad som orsakar denna skillnad. För att få en utökad förståelse för ensamhet så har vi valt att ta med ålder och kön som variabler för att se hur ensamheten ter sig i de olika länderna. Det kan vara så att det är vanligare att vara ensam äldre man i Tyskland, medan i Sverige kanske det är vanligare att vara ensam yngre kvinna. Vi vill inte missa en möjlig skillnad i ensamhet beroende på kön och ålder då det kan ge tankeväckande resultat.

Välfärdsstatens roll angående andelen ensamboende i olika länder är svår att bilda sig en uppfattning om då det råder en klar brist på forskning om detta område. Vi kan dock studera detta område indirekt genom att studera forskning som behandlar närliggande områden. Hos den liberala välfärdsstaten så skulle marknaden vara den främsta välfärdsaktören då den anses vara en frigörande kraft och en minimal stat förespråkades. Detta kommer leda till en låg grad av dekommodifiering av människor inom den liberala staten (Esping-Andersen, 1990 s.36, 41-42). Esping-Andersens definition av *dekommodifiering* är till den grad som familjer eller individer kan upprätthålla en socialt acceptabel levnadsstandard oberoende från deltagande på marknaden, alltså motsatsen till att reducera arbetaren till en kommoditet på marknaden (Esping-Andersen, 1990 s.21-22, 37). Både konservativa och socialister var emot att människor blir till kommoditeter på arbetsmarknaden av olika anledningar och de hade olika lösningar till detta. Konservativa förespråkade en blandning av paternalism, korporatism och etatism då de var rädda för att liberalismen skulle omkasta strukturer. Kärnan i den socialistiska dekommodifieringen är att individer kan frigöra sig från beroende på marknaden. Båda dessa regimtyper står för en hög grad av dekommodifiering (Esping-Andersen, 1990 s.37-41, 44-47). Skillnader i utfallen om ensamboende blir därför svårtolkade, men den vi gör baserar vi på dessa likheter och skillnader i dekommodifiering mellan regimtyperna. Den liberala skiljer sig då från den konservativa och socialistiska i frågor om dekommodifiering. Regimerna skiljer sig dock inte bara när det gäller dekommodifiering, utan även när det gäller stratifiering. Detta begrepp kopplas till välfärdsstaten på så sätt att staten är och har alltid varit ett system för social stratifiering då den är huvudinstitutionen i

struktureringen av klass och social order i ett samhälle. Både den liberala och den konservativa regimen gör lite för att motverka stratifiering i samhället, men den socialistiska regimen gör mer för att främja stratifiering (Esping-Andersen, 1990 s.55-78). Här skiljer sig den socialistiska sig från de andra regimerna och vi får tre distinkta typer, den liberala som har låg dekommodifiering och stratifiering, den konservativa som har hög dekommodifiering men låg stratifiering, sist kommer den socialdemokratiska som har både en hög grad av dekommodifiering och stratifiering. Dessa indelningar göra att vi möjligen får tre olika resultat i graden av ensamhet, men kan graden av dekommodifiering och stratifiering avgöra graden av ensamhet? Det blir svårt att säga då hänsyn inte tas till andra faktorer som direkt kopplas till bostadssituationen, utan fokuset hamnar på regimen som helhet. Att det blir svårtolkat att se skillnader i ensamhet gör studier som kollar på detta område ännu mer viktiga, nya fynd och resultat kan bli funna. En tolkning till en välfärdsstats utfall i ensamhet har gjorts av filmskaparen Erik Gandini. En artikel ur *The Guardian* skriven av Felperin (2016) talar om Gandinis senaste dokumentärfilm *The Swedish Theory of Love* att den socialdemokratiska välfärdsstaten som Sverige tillhör skulle producera mer ensamhet än de andra välfärdsstatsregimerna.

I denna studie kommer vi utföra en kvantitativ studie av publicerad statistik och huruvida de kan kopplas till ensamhet. Vi kommer undersöka i vilken utsträckning Esping-Andersens teori kring de olika välfärdsstatsregimerna kan appliceras för att hjälpa oss förstå likheter och skillnader mellan länderna. Esping-Andersen beskriver den liberala välfärdsstaten som att den har begränsade rättigheter till sociala förmåner och att dessa förmåner är blygsamma, där statliga typexempel är USA och Anglosaxiska länderna (Esping-Andersen, 1990 s.22-23, 26-27, 41-44, 48). Den konservativa välfärdsstaten är starkt korporatistisk. Detta system ser till att arbetande individer betalar för försäkringar till bolag som sedan täcker deras sociala välfärd, vilket gör att de inte deltar på en marknad och arbetare stannar inom sina områden. Alltså har den som huvudfokus att bevara statuskillnader, korporatismen blev inordnad under ett statligt ramverk för att tränga undan marknaden som välfärdsaktör (Esping-Andersen, 1990 s.27, 38-41). Statliga typexempel för den konservativa modellen är Frankrike och Tyskland (Esping-Andersen, 1990 s.27). Den sista välfärdsstaten kallas för den socialdemokratiska

där fokus ligger på jämställdhet av den högsta standarden (Esping-Andersen, 1990 s.27). Denna stat ger samma rättigheter åt kroppsarbetare som tjänstemän och idealet är att ge kapacitet för individen att agera självständigt, typexempel är de skandinaviska länderna (Esping-Andersen, 1990 s.28). De länder vi valt att jämföra statistik kring är ett exempel var ur de tre regimerna, ur den liberala välfärdsregimen har vi valt Storbritannien, ur den konservativa har vi valt Tyskland samt ur den socialdemokratiska Sverige. En jämförelse mellan dessa tre länder ger en jämförelse mellan tre olika regimer och ideologier, länderna får agera som proxy för regimerna. Vi kan i denna studie eventuellt få en blick över vilken regim som skapar störst andel ensamhet. Vår tanke är att regimerna har olika sätt att styra sitt samhälle vilket ger olika utfall i ensamhet.

I vår studie menar vi att ensamhet är en följd av ensamboende, tid spenderad med vänner och familj, stödjande nära relationer samt nöjdhet med livet. Vi väljer att ha med ålder och kön för att ge en tydligare syn på hur ensamheten kan vara fördelad i de olika länderna.

Syfte

Att undersöka utfall av ensamhet i Esping-Andersens olika välfärdsregimer.

Hypotes

Olika välfärdsstatsregimer ger olika utfall i graden av ensamhet i den statistik som är tillgänglig rörande ensamhetsproblematik.

Frågeställningar

Hur stor andel singelhushåll finns i de olika länderna?

Hur ser ålder och könsfördelningen ut i andel singelhushåll i de olika länderna?

Hur stor andel ensamstående föräldrar finns i varje land?

Hur nöjd med livet är invånare i de olika länderna baserat på tillgång till nära relationer samt boendeform?

Hur ofta spenderar individer i varje land sin tid med vänner och familj?

Teori och bakgrund

Kunskapsläge

Angående tidigare forskning som berör ensamhet så har fokuset då varit på faktorer som rör konsekvenser för den enskilda individen (Westberg, 2012). Dock kan vi inte finna några tidigare studier som specifikt behandlar välfärdsstatens aktörsroll angående andelen ensamhet i samhället. Till att börja med finns det för lite forskning om välfärdsstatens roll överhuvudtaget (Esping-Andersen, 1990 s.23, 141). Den forskning som finns om välfärdsstaten handlar främst om andra områden där staten inte sätts i relation till ensamhet, utan exempelvis om arbetsmarknadens relation till välfärdsstaten (Greve, 2017). Annan tidigare forskning som talar om ensamhet på en större samhälls nivå har handlat om ensamhet inom de äldre åldrarna (Alpert, 2017). Det finns även forskning som pekar på att över 40 % av alla hushåll i de skandinaviska länderna är singelhushåll och att motsvarande siffra för Tyskland och England är runt en tredjedel (Klinenberg, 2016). Att det finns en brist av tidigare forskning på detta relativt nya forskningsområde om välfärdsstatens effekter gör det mer intressant för oss att studera detta område. Vidare finner vi en artikel som tar upp ämnet om andelen personer utan nära vänner i Sverige och man kan visa på att andelen svenskar som bor ensamma hade ökat något de senaste åren. Vad som också kunde visas var att andelen svenska invånare utan nära vänner har stadigt minskat sedan början av 80-talet och att svenskar värderar sina sociala relationer högre än EU:s genomsnitt. Samt att svenskar har mindre ensamhetskänslor och har oftare kontakt med sina vänner än invånare i andra europeiska länder. Man kunde även visa på att män i större utsträckning är utan en nära vän än kvinnor (Höjer, 2018; SCB, 2018b). Vidare kan tidigare studier visa på att äldre människor äger sin bostad i större utsträckning, men även att de har en större risk för ensamhet än andra grupper då det är mer sannolikt att deras närstående personer avlidit (Alpert, 2017; Esping-Andersen, 1990 s. 102; Victor C, Scambler S, Bond J, Bowling A, 2000).

Niklas Westberg har gjort en studie om ensamhet och avskildhet där han lyfter upp problemet med ensamhet som ett sociologiskt problem och det svåra med att forska om begreppet ensam. Ensamhet i sig har flera olika synonymer eller ord som det är nära besläktat med som nästintill eller kan innebära samma sak, betydelsen utav

ensamhet i forskning beror ofta på vilket vetenskapligt perspektiv man använder sig utav samt hur man definierar ensamhet i forskningen (Westberg, 2012 s.24). Han belyser problemet i ensamhetsdiskurser att det ofta handlar om social brist det vill säga avsaknad av alla eller vissa specifika relationer (Westberg, 2012 s.24). Westberg menar att ensamhet kan beskrivas ur flera olika perspektiv, bland annat så ur ett psykologiskt perspektiv så kan ensamhet knytas till individens egna upplevelser och brister utav sociala relationer i olika former. Samtidigt så kan det även kopplas till en form utav fysiskt perspektiv där individen rent fysiskt är ensam, då faller uttryck som *utanför* och *instängd* på plats som en förklaring varför man är ensam (Westberg, 2012 s.291). Westberg menar också att lösningen på ensamhet är olika beroende på vilket perspektiv man har "hittat" ensamheten, sociologin har sin lösning, existentialismen har sin lösning (Westberg, 2012 s.298). Något intressant med Westbergs studie är att han har två olika förklaringar till begreppen avskildhet och ensamhet, han menar att avskildhet genererar vantrivsel och hindrar en individs autonomi. Ensamhet uppstår då det finns brist på sociala relationer eller kvaliteten på dessa är dåliga (Westberg, 2012 s.299). Westbergs studie är ett bra exempel på hur tidigare forskning kring ensamhet med ett sociologiskt perspektiv har tagit sin an utmaningen med ensamhet forskning. Dock lämnar det mycket att önska för oss som har ett större samhällsperspektiv på problemet med ensamhet och dess olika följder. Hur man kommer till bukt med ensamhet är inget forskning brukar fokusera på, forskning försöker ofta identifiera problemet istället för att hitta lösningar.

Centrala begrepp i Esping-Andersens teori

Under detta avsnitt kommer vi använda oss utav Esping-Andersens teori om de tre välfärdsregimerna för att förstå och analysera vårt material (Esping-Andersen, 1990). Esping-Andersens teori utgår från att det finns tre olika välfärdsstatsregimer som alla följer sin egna logik och han benämner dessa regimer som *Liberal*-, *Konservativ*- och *Socialdemokratisk* (Esping-Andersen, 1990 s.3, 26-29). För att förstå dessa välfärdsstater så måste man ta hänsyn till hur statens aktiviteter hänger ihop med marknaden och familjens roll i den sociala försörjningen (Esping-Andersen, 1990 s.21). Hans teori används för att beskriva och förstå dessa tre regimer han benämner, det historiska ursprunget som gav upphov till dem, hur de

påverkar socialt och ekonomiskt beteende i regimerna och att staterna aldrig är neutrala aktörer i samhället. Esping-Andersen använder sig utav tre länder som *idealtyper* av välfärdsstatsregimerna, USA får stå för den *liberala*, för den *konservativa* har han Tyskland och Sverige får representera den *socialdemokratiska* (Esping-Andersen, 1990 s.26-29, 222). Han menar också att man kommer hitta hybrida egenskaper ute i verklighetens välfärdsstater (Esping-Andersen, 1990 s.69 + 73). Vi kommer använda oss av två av Esping-Andersens begrepp för att förklara välfärdsregimernas identitet, dessa begrepp är regimernas grad av dekommodifiering och stratifiering (Esping-Andersen, 1990 s.2-3).

Dekommodifiering

För arbetare har frågan om dekommodifiering varit en prioritering för att den stärker arbetaren och försvagar arbetsgivaren, detta förklarar också varför arbetsgivare har varit motståndare till dekommodifiering (Esping-Andersen, 1990 s.22). Om arbetarna är helt beroende av marknaden så kommer ojämlikheten mellan arbetarna tydliggöras där vissa har mer resurser än andra, detta skapar svårigheter för arbetare att agera kollektivt som en enad arbetarrörelse (Esping-Andersen, 1990 s.22,37). Ett kännetecken för den konservativa välfärdsregimen är de ser på kommodifieringen av människor till en marknad som moraliskt förnedrande och socialt korrumpande. Konservativa menar att individer inte ska kämpa eller tävla mellan varandra utan de ska underordna sig institutioner och auktoriteter. Esping-Andersen fann tre modeller som de konservativa använde för att ta itu med problem som kommer med kommodifiering: den första modellen är främst feodal, den andra korporatistisk och den tredje är etatistisk. De feudala idealen är starka motståndare till kommoditetstatusen av arbetare och har inslag av paternalism där arbetsgivaren ska stå som beskyddare av arbetarna. För att bekämpa individens kommodifiering till handelsvaror på en marknad så tog de konservativa i Kontinentaleuropa till sig korporatismens socialförsäkringssystem som föredragen modell, inspirerat av gillen och skrån. Konservativa ger gärna rättigheter till personer de uppfattar som lojala eller moraliska vilket pekar på en stark etatism i dessa länder. Etatismen har samma baktankar som korporatismen, alltså ett bevarande av auktoriteter, social integrering och ett starkt motstånd mot liberalism och socialism. I konservativ socialpolitik blir därför gränserna mellan plikter och rättigheter ofta suddiga. I ett historiskt perspektiv så var det de konservativa som var de första att attackera

arbetets kommodifiering i nästan alla länder, då de fruktade att när arbetare blir till handelsvaror så skulle de totalitära systemen för kontroll av arbetare kollapsa (Esping-Andersen, 1990 s.38-41). Man kan alltså säga att de konservativa står för en hög grad av dekommodifiering.

I den liberala välfärdsregimen ska staten agera minimalistiskt och endast agera i de svåraste situationerna. Laissez-faire liberala tänkare menar att minimala sociala garantier skulle orsaka fattigdom och arbetslöshet, samt att socialt skydd orsakar moralkorruption och sysslolöshet. Deras utgångspunkt är att marknaden är emancipatorisk då man får se till att skydda sin egen välfärd, fattigdom är alltså inte ett systemfel utan en konsekvens av individens brister. Problemet med dessa utgångspunkter är att alla individer inte kan tävla på lika villkor då alla inte har samma förutsättningar. Liberalernas svar på denna kritik var att införa behovsprövad socialhjälp åt de allra svagaste, för de kunde ändå inte delta på marknaden. Den offentliga skyldigheten att hjälpa människor träder i kraft när marknaden misslyckas, tanken av att göra arbete till en kommoditet är med detta synsätt som starkast hos liberalerna. Att ingå i socialförsäkring är också något som liberaler kan se som acceptabel socialhjälp då den binder arbetaren till sin arbetsprestanda, vilket stärker arbetarnas produktivitet och arbetsincitament. Sammanfattningsvis så kan man säga att den liberala välfärdsregimen gör lite för att skapa en dekommodifierande effekt och i vissa fall så förstärker den arbetares status som kommoditet (Esping-Andersen, 1990 s.41-44).

Socialismen skapades som en reaktion på kapitalismens kommodifiering av arbete och dekommodifiering blev en ledande princip för arbetarrörelsens politik. Både de revolutionära och reformistiska socialisterna står för rättigheter till en social inkomst utanför lönearbete, väldigt dekommodifierande tankar. Tidiga idéer om dekommodifiering ligger nära den kooperativa konservatismen och det är inte konstigt då de tidiga arbetarrörelserna låg nära hantverkarföreningarna som kooperatisterna gjorde. Problemet var att deras socialhjälp var begränsat och kunde inte nå den sårbaraste delen av arbetarklassen, trasproletariatet. Detta trasproletariat var det största hotet mot enhet inom arbetarrörelsen för de behövde mest hjälp men nåddes inte av de dåvarande socialisterna, så debatten gick om man skulle stödja ökade sociala rättigheter i den borgerliga staten. I frågor om sociala rättigheter var

gapet mellan socialister och konservativa inte så stor och vissa socialistiska ledare insåg detta. Dessa socialister förenade konservativ reformism med socialistiska mål och anammade det kapitalistiska systemet men att man gradvis ändrar på de sociala rättigheterna. Med denna strategiska förändring kunde man anamma välfärdsstaten som fokuset för sitt långvariga projekt, och därmed blev socialdemokrati synonymt med välfärds-statism. Det dröjde dock till 50-60-talen för arbetarpartierna att på allvar emancipera arbetare från ett beroende av marknaden då de tidigare socialhjälpen var blygsam. De riktigt dekommodifierande socialprojekten är att se till att arbetare kan få betalt medan de gör andra saker än att arbeta som att vara hemma med barn, att vara gravid, ombilda sig eller till och med fritidsaktiviteter. Kärnan i dekommodifiering hos den socialistiska paradigmen är frigörelsen från beroende av marknaden. I kontrast till den konservativa modellen, är ett beroende av familjen, moralen eller auktoriteten inte ett substitut för oberoende från marknaden, fokuset är på att möjliggöra en individuell frigörelse. Och i kontrast mot liberalismen så är socialismens mål att maximera och institutionalisera rättigheter (Esping-Andersen, 1990 s.44-47).

Stratifiering

Det andra begreppet Esping-Andersen använder för att beskriva de olika välfärdsstatsregimernas beteende är *Stratifiering*. De organisatoriska egenskaperna i välfärdsstaten hjälper oss att definiera social solidaritet, uppdelningar av klasser och statusdifferentiering inom samhället. Några framträdande egenskaper som välfärdsstatens stratifiering har är utbildningssystemet som påverkar individers rörlighet samt klasstrukturer. Även organiseringen av sociala tjänster är avgörande för landets anställningsstruktur, särskilt för kvinnor. Staten har också viktiga uppgifter som rör inkomstunderhåll och fattigdom, men frågor som endast rör pengar det är bara en aspekt för välfärdsstatens stratifiering. Som med dekommodifiering så har Esping-Andersen funnit tre olika organisatoriska egenskaper för social trygghet, alltså tre modeller eller idealtyper för stratifiering som ligger nära de tre olika regimtyperna (Esping-Andersen, 1990 s.55-58).

Traditionell konservatism har flera modeller för den ideala sociala ordningen, men oavsett vilken modell de följer så förenas de konservativa idéerna i sin avsky för klassmotsättningar som kapitalismen tar med sig. Målet är att traditionell status

måste behållas för den sociala integrationens skull. Auktoritär paternalistisk konservatism har sina huvudprinciper i hierarki, auktoritet och direkt underordning av individen eller familjen åt staten eller patriarken. Tysklands rikskansler Bismarck stödde etatismens idéer och hans mål var att kedja arbetare direkt till den paternalistiska auktoriteten av monarken än till yrkesfonder. Hans projekt gick inte hela vägen fram men idéerna som etatisk paternalism hade kan man se än i dag i länder som Tyskland. Ett arv av etatistisk paternalism är dess tradition av att förse statstjänstemän och statsförvaltare med särskilt generösa välfärdsförmåner, kanske som ett sätt att belöna lojalitet till staten. Det finns dock bevis för att detta medvetet skapar en klasstruktur med dessa socialpolitiska initiativ, i och med skapandet av särskilda privilegier för vissa grupper. Paternalismens andra arv kan finnas i utvecklingen av socialhjälp som kopplas till den gamla principen av *noblesse oblige*, som betyder att överklassen har ett socialt ansvar. Korporatismen har varit ett alternativ till etatismen och den bygger på hur gillen och skrån organiserade det sociala och ekonomiska livet i medeltidens stadsekonomi. Korporatismen bygger på att olika organisationer av arbetare som snickare, rörmokare eller gruvarbetare har olika statusåtskilda försäkringssystem som har olika strukturer och förmåner. Detta för att se till att klienterna behåller sin statusposition i samhället, exempelvis så fick pensionen för en gruvarbetare inte bli densamma som för statstjänstemannen. Korporatismen fick sitt starkaste fäste i kontinentaleuropa och fick starkt stöd från den katolska kyrkan för den var en organisation som liknade familjen i störst utsträckning (Esping-Andersen, 1990 s.58-61).

Målen för den liberala välfärdsstaten kan bäst förstås som ett motstånd till konservatismens stratifiering, ju mer privilegier man kunde radera desto bättre chans hade individer för emancipatoriska effekter. Både staten och korporatismen var som fjättrar på den fria marknaden enligt liberalers synsätt. Men man får inte tolka liberalismens motstånd till en aktiv stat som en passiv inställning till socialpolitik, för i liberal dogma hade staten ingen anledning att ändra på stratifieringen som produceras i marknaden. Utan staten och monopol skulle det inte finnas några klasser, endast fria individer som agerar fritt och är jämställda inför marknaden. Men dessa universalistiska idéer blir motsägelsefulla i praktiken då den liberala statens socialhjälp etablerade en stark stigmatiserande effekt på de som inte kunde delta på marknaden. I Storbritannien skapade liberalismen ett

samhälle bestående av två nationer, de som kunde delta på marknaden och de som inte kunde delta. Behovsprövad hjälp blev det resterande elementet hos den liberala socialpolitiken, blandat med försäkringar som individer kunde ingå i under marknadsformer. Brittiska pensioner och amerikansk socialhjälp var aldrig menat att tränga ut den privata pensionsmarknaden och individualismen, målen var att vara så marknadsanpassade som möjligt. Kärnan i de liberala stratifieringsidealerna är fokuset på konkurrenskraftig individualism som marknaden kultiverar men att utföra detta i verkligheten har kantats av stora problem. Behovsprövad hjälp är en logisk konsekvens av denna ideologi men medför sociala stigmata och dualism i samhället. Försäkringar finns också men dessa lösningar framkallar klassdualism, den kan hjälpa privilegierade lagren i arbetarklassen men de svagaste hamnar fortfarande utanför. Så den liberala välfärdsstaten skapar tre olika grupper med sin stratifieringsstrategi. En grupp längst ner i samhällsordningen som måste förlita sig på stigmatiserande socialhjälp, en grupp i mitten som främst är klienter åt socialförsäkringar och en privilegierad grupp som kan erhålla huvuddelen av sin välfärd från marknaden. Detta system är mer eller mindre stratifieringsprofilen som finns i USA:s och i mindre utsträckning i Storbritanniens välfärdssystem (Esping-Andersen, 1990 s.61-65).

För socialistiska reformister och arbetarrörelsen har solidaritetsprincipen kommit först och det har alltid varit svårt att skapa enhet för dem. Man har kämpat mot många olika hot mot enheten som: borgarklassen, marknaden, korporatismen, paternalismen, men även mot de egna leden då trasproletariatet ofta setts som ett hot mot enheten. Ett annat viktigt hinder var de tidiga konservativa och liberala reformerna. Fattiglagarna och deras behovsprövade hjälpsatser var den främsta fienden och något som skulle prioriteras bort. Samma inställning hade de till arbetsgivares paternalistiska välfärd då den pacificerade arbetarna och institutionaliserar ojämlikheter mellan dem. Men socialisterna hade svårt att komma med egna alternativ i början av rörelsen, korporatismen låg nära tillhands då många arbetare var verksamma där. Dock kunde korporatistiska förmåner inte läggas som grund för bredare klassenhet, ej heller kunde den lyfta upp trasproletariatet. Principen med bred universalism kom samtidigt med utökade demokratiska rättigheter där de skandinaviska länderna var pionjärer som manifesterades i Per Albin Hanssons begrepp om folkhemmet. Så universalismen

och demokratin gick hand i hand, om socialisterna fick majoritet i parlamentet så kunde de införa sina reformer. Problem uppstår när arbetarklassen inte kan erhålla en majoritet, för att lösa detta så kan man försöka regera i minoritet eller skapa bredare politiska allianser. I Skandinavien så kunde socialister skapa en allians med landsbygdklassen och därmed säkra en majoritet, vilket inte skedde i Kontinentaleuropa. Socialisternas skifte till en folklig solidaritet var logisk då både de urbana och lantliga massorna var offer för omständigheter utanför deras kontroll. Universalismen blev en huvudprincip då den utjämnade statuskillnader, fördelar mellan klasser, ansvar för medborgarskapet och för att den hjälpte till att bygga politiska allianser. Socialismens trohet till universalism har testats i de utvecklade länderna då massorna av arbetare ersätts av tjänstemän i högre utsträckning. Detta kräver reformer och uppgraderingar i välfärden som kan möta medelklassens behov för att de i sin tur kan behålla solidariteten för välfärdsstaten. Svenska socialdemokrater har skapat en universalism för medelklassen och på så sätt skyddat välfärdsstaten mot en motreaktion då den har behållit en majoritet för dess försvar (Esping-Andersen, 1990 s.65-59).

Kritik till Esping-Andersens teori

Sedan Esping-Andersens bok om välfärdsstaterna och dess välfärds kapitalism publicerades 1990 har den både kritiserats och hyllats, den har kallats för en viktig insats till både välfärdsstatsstudier och till studier av utvecklingen inom politisk sociologi och institutionell teori (Clemens, 1993). Hans bok har hyllats för sin historiska analys kring pensionspolicy, hans beskrivning av arbetsmarknadsregimerna i de olika välfärdsstaterna samt hur han ger en utökad förståelse för hur välfärdsstaterna fungerar trots vissa lösa trådar (Hicks, 1991). Hyllningar ges också till hans sätt att lyfta diskussionen från att använda offentliga utgifter som indikator på faktorer som förklarar skillnader mellan välfärdsstaterna, till ett försök att fånga hela komplexiteten i regimerna (Klein, 1991). Ett exempel på komplexiteten är att se till balansen mellan staten och marknaden och statens roll i utbetalning av pensioner till statsanställda (ibid).

Esping-Andersen får också kritik från flera håll angående olika områden i hans bok. En kritik handlar om hur han för sina specifikationer kring välfärdsstatspolicy då de inte är fullt definierade, men också för hur han tar bort dekommodifiering från

hans klusteranalys (Hicks, 1991). Hans analys ger tydliga arketyper men är samtidigt luddig i periferin, vissa länder blir för konservativa för att kallas liberala och vissa länder blir för liberala för att vara socialdemokratiska och så vidare (ibid). Det kan tyckas vara så att Esping-Andersens förklaringar till skillnaden mellan de tre regimerna baseras endast på data från USA, Sverige och Tyskland då andra länder får ha biroller i regimtyperna (Klein, 1991). Möjligen finns det andra världar som negligeras då de inte passar in i kategoriseringen (ibid). Vilket det också gör enligt andra forskare som menar att man bör räkna medelhavsländerna som en egen välfärdsregim, än som en slags underutvecklad konservativ regim (Arts & Gelissen, 2002). En diskussion över hur många olika regimer det finns existerar, utöver de klassiska tre regimerna och medelhavs varianten finns det forskare som pekat ut bland annat kontinentala, radikala, bismarckska och anglo-saxiska välfärdsregimer (ibid). Att man får flera skillnader kan förklaras genom att denna fråga har mycket tillgänglig data som man kan testa på ett oändligt antal statistiska manipulationer men som kommer endast ge små skillnader (Klein 1991).

Kritik riktas också mot hur han bortser från att tydligt kategorisera vissa länder som Irland och Storbritannien, men även hur han utelämnar frågor om hälsa, utbildning och bostadspolitik i sin bok (Hicks 1991, Klein, 1991).

Visserligen nämner Esping-Andersen familjen som en plats för välfärds tillhandahållning men han får kritik för att han inte tar mer hänsyn till de nationella skillnaderna i könsrelationerna mellan länderna (Clemens, 1993). Eller hur den könade organiseringen av arbete och familj utmanar de enkla analyser av dekommodifiering och stratifiering han gör (ibid). Könsanalyser visar på att Esping-Andersen missar flera områden av social policy, särskilt en systematisk diskussion om var familjens roll blir i tillhandahållandet av välfärd men även till graden av hur kvinnor exkluderas eller inkluderas på arbetsmarknaden (Arts & Gelissen, 2002). Man kan även rikta kritik till att han tenderar att benämna all välfärd som inte kommer från staten eller marknaden att det kommer från *familjen* (Clemens, 1993). Esping-Andersens bok är kanske mer framgångsrik i att skapa dialog mellan olika teorier om välfärdsstater och ställa frågor snarare än att besvara dem, vilket därför gör boken till ett stimulerande tillägg till litteraturen om välfärdsstaten och om jämförande policyeffekter (Clemens, 1993; Klein, 1991).

Mer nutida kritik har riktats mot hans indikatorer av välfärdsstater (*korporatism, etatism, privata pensioner, hälsoutgifter, universalism, gynning av jämlikhet och fattigvård*) då dessa inte har testats i verkligheten och när man gjorde detta så fann man att dessa inte kan klassificera länder. Bland annat så kunde man visa på att det inte stämmer att en negativ korrelation mellan socialism och skillnader i förmåner existerar vilket gör att ett kriterium för den socialdemokratiska välfärdsstaten försvinner. Detta gör att endast ett positivt samband mellan socialism och universalism blir kvar och universalism i sig kan inte skilja socialdemokratiska välfärdsstater från liberala eller konservativa särskilt väl. Vad som då händer är att hans tre modeller för välfärdsstater blir icke valid. Dock kunde denna studie visa på att Esping-Andersens regimtyper stämmer ganska väl överens med deras nya regimtyper gällande indelning efter socialförsäkringssystem. Deras förslag är då att begränsa den empiriska grunden till teorin om välfärdsstatsregimer till fem utmärkande drag som man kan finna hos socialförsäkringssystemen. Men man kan även se att över tid så är socialförsäkringstypologi inte stabilt då länders position ändras (Van der Veen & Van der Brug, 2013).

Esping-Andersens bok om välfärdsstater publicerades 1990 sedan dess har han själv publicerat en rad nya verk som behandlar olika områden i mer detalj (Esping-Andersen, 1996; 1999; 2002; 2009; 2016). Gällande kritik mot honom så har han kritiserats av flera forskare att inte ägna mer tid åt att studera kvinnors roll i välfärdsstaten (Arts & Gelissen, 2002; Clemens, 1993). För att besvara dessa frågor skrev han ett verk som behandlar kvinnors nya roll, hur olika samhällen har svarat på denna nya roll med särskilt fokus på målet att skapa könsjämlighet inom länderna. Detta verk tar även upp nya problem med demografi, som låg fertilitet och en åldrande population (Esping-Andersen, 2009). Han visar i en annan bok hur kvinnor harmoniserar karriär och moderskap genom att titta på könsjämlighet i livsmöjligheter samt så undersöker han könsseparation inom arbetsmarknaden och andra faktorer som är avgörande för könsjämlighet över livets gång (Esping-Andersen, 2002). En av Esping-Andersens senaste verk behandlar den nya rollen som familjen får i olika länder, som att de egalitära skandinaviska länderna får mer giftermål och födselar än de kontinentaleuropeiska länderna (Esping-Andersen, 2016).

Han får inte bara kritik för sin bristande studie angående kvinnornas roll inom välfärdsstaten, utan för att han missar andra länder som inte passar in i de tre regimerna han konstruerade (Arts & Gelissen, 2002; Hicks, 1991; Klein, 1991;). En kritik handlade om att man kan testa den tillgängliga data som finns om välfärdsstaterna på oändliga sätt men att det endast kommer ge små skillnader (Klein, 1991). Han försöker besvara denna kritik genom att ta upp de nya välfärdsstaternas utveckling i central- och Östeuropa, Ostasien och Latinamerika, (Esping-Andersen, 1996).

Förväntade resultat utifrån den teoretiska utgångspunkten

Det vi förväntar oss att se när vi använder oss utav vår teori är att vi kommer se skillnader mellan länderna baserat på hur de ser på marknaden och vikten utav familjen, samt hur mycket staten påverkar individen. Dock måste vi tydligt säga att våra gissningar baseras på välfärdsstatslogiker kopplade till dekommodifiering och stratifiering, dessa begrepp har ingen tydlig koppling till bostadspolitiken en regim för. Så våra gissningar får tolkas i ljuset av dessa begränsningar.

I den liberala välfärdsstaten med låg dekommodifiering och stratifiering så gissar vi att antalet singelhushåll kommer vara relativt låg, för att vi antar att de som inte har en välbärgad position skulle ha behov av att bo tillsammans för att skydda sig mot marknadens oförutsägbarhet. Svårigheter med att värna sig mot marknadskrafter tror vi kan visa sig i att människor i större grad inte känner sig nöjda med sin tillvaro då de inte har stor möjlighet att påverka den själva.

För den konservativa välfärdsstaten som har hög dekommodifiering och låg stratifiering så tror vi att vi kommer få se ett lågt antal singelhushåll jämfört med de andra staterna, familjen och kyrkan är två starka aktörer inom den konservativa staten. Vi misstänker att ensamheten kommer visa sig i att folk i större utsträckning bor tillsammans dels för att familjen är en grund i samhället som skyddsfaktor, samt att det skydd som man kan få från staten baseras på vilket jobb man har. Det vill säga socialskydds försäkringar baseras på sitt arbete och vilken del av arbetsmarknaden man tillhör. Tillhör man inte den välbärgade delen av samhället så måste man tillförlitliga sig på familjen som spelar huvudaktör inom välfärdsstaten. Som hos den liberala regimen tror vi att man i lägre utsträckning är

nöjd med livet i denna regim då man inte har en större möjlighet att påverka sin tillvaro.

Den socialdemokratiska välfärdsregimen med både hög dekommodifiering och stratifiering har som mål att frigöra människor från marknadens krafter, vilket vi tror kommer visa sig i att antalet singelhushåll kommer vara högst i länder med denna modell. Statens sociala skyddsnät är stort och utvecklat vilket gör att folk inte känner sig tvingade att bo med sin familj eller vänner för att skydda sig. Vi tror att i denna regim så är individer mer nöjda med sin tillvaro då man har störst möjlighet att påverka den inom den socialdemokratiska regimen.

Metod

Metodologiska överväganden

För att på bästa sätt besvara våra frågeställningar har vi valt att använda oss utav en kvantitativ metodologisk ansats istället för en kvalitativ. Kvantitativ metod utgår från kvantitativa insamlingar av data, den ser deduktivt på förhållandet mellan teori och praktisk forskning med fokus på prövning av teorier, den ligger nära naturvetenskapens modeller då metoden är nära besläktad med positivismen samt så står kvantitativ metod för att den sociala verkligheten är en objektiv verklighet (Bryman, 2011 s.40). Vi har valt att studera variabler kopplade till singelhushåll i olika länder samt andra närliggande variabler, som exempelvis tid spenderad med vänner och familj eller en jämförelse mellan ensamhushåll och parhushåll som möjliggör en mätning av ensamhet över länder. Vi sätter dessa variabler i jämförelse med Esping-Andersens välfärdsstatbegrepp med en tillhörande hypotes för att beskriva en social verklighet. Alltså så täcker våra frågeställningar samt problemformulering dessa punkter över vad kvantitativ forskning innebär. Kvantitativ forskning samlar information från en del utav befolkningen för att senare försöka upptäcka huruvida olika variabler eventuellt kan ha ett samband mellan varandra (Bryman, 1997 s20).

Vi gör en sekundäranalys av kvantitativa data genom att se på offentlig statistik över olika variabler kopplade till singelhushåll och tolka resultaten utifrån vår valda teoretiska ansats. Att använda sig utav en sekundäranalys kan ge flera fördelar mot andra kvantitativa metoder då man inte behöver lägga tid på att samla in data

(Bryman 2011 s.299). Att använda sig av andra forskares och myndigheters redan insamlade data kan vara en god idé då den data ofta håller en hög kvalitet i jämförelse över vad studenter med brist på resurser och tid kan åstadkomma (Bryman, 2011 s.301). Då vi kommer se på skillnader i ensamhet mellan olika länder så kan det vara bra att utföra en sekundäranalys då den ger möjlighet för tvärkulturella analyser, för att kunna göra en tvärkulturell analys så krävs det dock en samordning för att frågorna ska kunna bli jämförbara (Bryman, 2011 s.302-303). Ett annat argument för en sekundäranalys är att vi kan lägga mer tid på att analysera data då vi inte behöver samla in den själva utan redan är insamlad, vi kan då få nya tolkningar och analyseringar som kan ha gått förlorade i den första analysen (Bryman, 2011 s.303-304). Till sist så kan analysering av offentliga data vara bra då risken att forskaren påverkar insamlandet av data som vid enkät- eller intervjuundersökningar försvinner, samt att vi eventuellt kan studera förändringar som kan ha skett över tid vid en sekundäranalys (Bryman, 2011 s.305-306).

Urval, undersökningspopulation

Då vi är intresserade att se hur ensamhet i olika länder ser ut så är den mest ideella urvalsmetod som vi skulle vilja använda oss utav ett obundet slumpmässigt urval. Detta då vi vill minimera urvals och samplingsfel samt få ett resultat som är representativt för ett lands population. Det obundna och slumpmässiga urvalet utgår ifrån att alla i en population får möjlighet att delta i undersökningen. Populationen behöver dock inte alltid representera ett land, utan det kan även vara personer i en folkgrupp som man väljer att undersöka men huvudmålet är att alla i folkgruppen teoretiskt sätt ska få möjlighet att delta (Bryman, 2008 s.175-183). Har vi möjlighet att samla data från 2000 personer i ett land på 2 miljoner invånare så blir chansen att bli tillfrågad $2000/2\ 000\ 000$ eller $1/1000$ (Bryman, 2008 s.183).

I vår undersökning så är populationen som vi tänkt undersöka ett helt lands befolkning oberoende på etniskt ursprung eller andra tillhörigheter, vi kommer att använda oss utav data från Eurostat som fokuserar på att samla in statistik från länder som är medlemmar i EU. Vi kommer även använda oss utav ländernas egna statistikmyndigheter Statistiska centralbyrån i Sverige, Statistisches Bundesamt i Tyskland och Office for National Statistics i Storbritannien. Det vill säga data som

redan är insamlad av andra personer. Så vi kommer inte utföra själva urvalet av personer, däremot har vi kontrollerat hur de olika källorna går tillväga och deras urvalsmetod så att den passar vårt tankesätt.

Vanligaste urvalsmetoden som myndigheterna använder sig utav ett urval som är strikt randomiserat. Så som vi tolkar deras tillvägagångssätt och urvalsmetod så stämmer den överens med så som Bryman beskriver obundet slumpmässigt urval men med ett krav på minimiålder. Det finns det grupper inom populationen i olika länder som väljs bort men det måste tydligt finnas med i samplings urvalet och förklaras varför de inte fick möjlighet att delta eller valdes bort.

Metodens tillförlitlighet

Då vi har valt att använda oss av en kvantitativ metod i denna studie så måste vi förhålla oss till styrkan av reliabilitet och validitet som vår studie kan visa på. Reliabilitet och validitet kan skiljas åt men är samtidigt närbesläktade och de förutsätter varandra (Bryman, 2011 s.167). För att pröva graden av reliabilitet så kan man testa *stabiliteten* i måtten vi använder, alltså undersöka om resultaten skiljer sig åt i olika undersökningar (Bryman, 2011 s.161). Om det finns en låg korrelation så är troligen måttet instabilt och vise versa (ibid). Då vi kommer använda oss utav offentlig statistik kring våra olika variabler menar vi att stabiliteten kring vår data kommer vara stark, det vill säga att resultaten inte kommer skilja sig åt om någon annan skulle undersöka antalet singelhushåll. Andra begrepp för att bedöma reliabilitet är *intern reliabilitet*, som kan vara relevant när vi undersöker antalet singelhushåll och drar slutsatser kring ensamhet. Problem kan uppstå när våra mätinstrument inte kopplas till samma mått, alltså att de saknar följdriktighet och om indikatorerna inte har samband med varandra så kan vissa frågor vara orelaterade till ensamheten och stå för något annat (ibid).

Validiteten hos en studie är ett slags mått för hur det valda begreppet verkligen mäter det aktuella begreppet och insatta forskare brukar skilja mellan olika typer av validitet (Bryman 2011, s.163). Ett av begreppen är *konvergent validitet* som innebär att man undersöker validiteten på ett visst begrepp genom att använda en alternativ metod (Bryman 2011, s.164). Vi använder oss av sekundäranalys i vår

studie, men vi hade kunnat skicka ut enkäter eller göra strukturerade intervjuer för att sedan jämföra ensamheten i de olika välfärdsregimerna för att utvärdera validiteten i vår studie. Ett annat begrepp för att avgöra validiteten i en studie är att studera den *samtidiga validiteten* (Bryman 2011, s.163). Då ska forskaren använda sig av ett kriterium där forskaren vet att olika fall skiljer sig som även är relevant för begreppet som ska undersökas (ibid). I vår studie hade vi då skickat ut enkäter direkt till singelhushåll och frågat om deras grad av upplevd ensamhet och även skickat ut denna enkät till flerhushåll. Om vi inte kan se någon form av samband mellan singelhushåll och ensamhet kan man ifrågasätta om vårt mått verkligen mäter ensamhet (ibid).

Att en studie är replikerbar kan vara ett medel för att göra huruvida en studies resultat är valida i andra situationer samt att det kan vara ett sätt att föra en kontroll över forskaren i studiens egna åsikter (Bryman 1997, s.51). Även om forskningsresultat inte helt kan vara oberoende på en forskares åsikter och värderingar så kan man genom att göra forskningen replikerbar och replikera undersökningar minimera inflytandet (Bryman 1997, s.52). I vår studie så kommer vi generalisera kring vårt resultat för att sedan koppla det till Esping-Andersens olika välfärdsstater. Bryman (1997, s.47) menar att den kvantitativa forskaren ständigt är inriktad på att generalisera sitt forskningsresultat, detta kan ses i de olika urvalsmetoderna som man väljer som forskare.

Bearbetning och analys

För att vi ska kunna på bästa sätt svara på våra frågeställningar så måste vi kunna studera våra variabler, den första blir de olika välfärdsregimerna och den andra antalet singelhushåll (Edling & Hedström, 2003 s.51). Det är viktigt att poängtera att ett samband kan vara ensidigt och ömsesidigt samt skenaktigt, men även att ett samband mellan variablerna inte behöver betyda att det råder en kausalitet där emellan (Edling & Hedström, 2003 s.52, 58). Att kunna avgöra vilket slags samband vi hittar är väldigt svårt att göra med enbart statistisk analys (Edling & Hedström, 2003 s.52). Ett hjälpmedel för att testa om två resultat skiljer sig signifikant är så kallade chi²-tester (Edling & Hedström, 2003 s.80). Om detta mått används i kombination med ett stapeldiagram eller en frekvenstabell så kan vi se

om det finns relationer som är värt att undersöka vidare (ibid). Med denna analysering av vår data så tittar vi bara på variabler kopplade till singelhushåll, det kan ge en risk för att visa en begränsad bild över vad ensamhet innebär. Våra olika variabler som vi valt att undersöka blir då våra indikationer för graden av ensamhet. En indikator är något vi använder för att få fram information om begrepp som är svåra att kvantifiera, det används som ett indirekt mått av ett begrepp (Bryman 2011 s.155). Variablerna rörande singelhushållen får stå som en indikator för graden av ensamhet i de olika länderna.

Exempel på chi2-testning

För att räkna ut vårans datas signifikans så använder vi oss utav goodness of fit, chi2-värde där vi sätter länderna mot varandra. När vi räknade ut singelhushållen och skillnaderna mellan länderna där Tyskland får vara modell så fick vi p-värdet till 0,07766 alltså är det strax över gränsen till statistiskt signifikant då $P < 0,05$, mindre värde är mer statistiskt signifikant där gränserna går vid 0,05, 0,01 och 0,001.

Vi använde oss utav Excel-funktionen CHISQ.TEST för att beräkna chi2-värde goodness of fit (P-värde)

Data för singelhushåll:

Storbritannien	Sverige	Tyskland
31	42	37
28,7	41,8	41,1
29,7	41,9	40,7
Modell: Alla har Tysklands värde		
37	37	37
41,1	41,1	41,1
40,7	40,7	40,7

$P = 0,07766$ dvs $P > 0,05$ (alltså inte statistiskt signifikant)

Svårigheter med tvärnationella jämförelser av ensamhetsstatistiken.

Under vårt sökande efter statistik där ålder och singelhushåll kopplades ihop så stötte vi på problem då vissa länder hade mer detaljerad information, som exempel hade Sverige elva olika variabler medan Tyskland och Storbritannien enbart hade fem variabler. I tillägg hade Tyskland och Storbritannien olika ålderskategorier som de utgick från, Storbritannien räknade grupperna 65-74 och sedan 75 + för resten

av befolkningen. Tyskland räknade ihop åldrarna 65-85 och resten av befolkningen räknades som 85 +. Detta gjorde att vi fick sitta och räkna om mycket och lägga ihop ålderskategorier för att det ska bli jämförbart mellan länderna. Tyskland räknar även på så sätt att de inte skiljer mellan vissa åldrar som Sverige och Storbritannien gör. Som exempel så blir kategorin 44-65 år i Storbritannien och Sverige till 45-65 år i Tyskland, 25-44 blir 25-45 och så vidare. Vidare så hade den statliga statistiken i de olika länderna inte delat upp befolkningen i procentuella andelar som bor i singelhushåll utan data fanns som totala siffror eller avrundat till närmaste tusental. Så vi fick ta siffran för alla ensamboende i respektive land och dela det med antalet invånare i landet under samma år. Sveriges siffror var från 2017 medan Tyskland och Storbritannien hade sina senaste siffror från år 2016. Sedan fick vi ta alla åldersgrupper i respektive befolkning som bor ensamma och dela det antalet med summan av alla singelhushåll i det landet det året för att få fram procentuella andelar i åldersgrupperna som bor ensamma. Vi har även avrundat till närmaste tiondel där vi kunnat, för att hålla statistiken inom en felmarginal som inte överstiger 0.1 %, men när vi inte lyckats med det så har vi avrundat till närmaste heltal (se kön och ålder i Storbritannien).

Allt detta gör att vi har en viss felmarginal i vår statistik som vi har räknat ut men vi anser att den är så minimal att den inte ändrar något väsentligt i vår data. Under vissa åldersspann så har vi väldigt stora procentuella förändringar (se 0-24 år under ålder och singelhushåll), detta blir då det är från just åldrarna 0-24 där en stor andel av populationen inte är i ålder att flytta ifrån sina föräldrar. Longitudinella mätningar för den här typen av statistik var svårfångade då den inte gick långt bakåt för alla länder och det finns ytterligare problem i Tysklands fall med att använda siffror innan återföreningen av landet. Storbritannien och Sverige hade siffror över kön och åldersfördelningen i singelhushåll från 90-talet och fram till idag. Tyskland hade inga longitudinella siffror överhuvudtaget gällande köns- och åldersfördelningen i landet. Detta medför att vi endast kunnat göra en longitudinell jämförelse från 2005 baserat på siffror från Eurostat. En rimlig förklaring till att denna typ av statistik är svårfunnen är på grund av denna statistik är ny och har tidigare inte varit relevant att kontrollera i befolkningen hos länderna.

Vi har fått räkna ihop rådata och som uppdelad mellan olika typer utav parboende med eller utan barn etcetera. Det vi har räknat ihop är medelvärdet som individerna har svarat under de olika kategorierna. Vi kunde tyvärr inte dela upp ensamstående föräldrar i kön då data vi hade tillgång till inte var möjlig att dela upp.

Etiska överväganden

Vi har valt att i vår studie följa Vetenskapsrådets fyra kriterier som skall uppfyllas för att skydda individen från skada i samband med forskningen eller studien som görs, de olika kraven är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet u.å s.6-14). Allt material vi har samlat in finns offentligt tillgängliga på de tre ländernas respektive statliga statistikmyndigheter samt på Eurostat. Informationen vi har behandlat innehåller inga data eller information som är av känslig art eller som inte har lov att lämnas ut. I vår studie har vi varit noga med att beskriva varifrån vår data kommer ifrån, i tillägg är all data anonymiserad och vi anser att vår studie inte har någon påverkan på de personer som deltagit i de statistiska undersökningarna. Vi anser därmed att vi uppnår de etiska kraven uppsatta av vetenskapsrådet.

Arbetsfördelning mellan uppsatsens författare

Vi har under stora delar av arbetet arbetat tillsammans och hjälps åt där vi sedan delat upp olika punkter av arbetet för att underlätta. Arbetet delades upp så det passar våra olika egenskaper bäst. Olle har fokuserat på Esping-Andersen och kritiken på hans arbete samt skrivit delar av metoden. Marcus har skrivit delar av metoden letat tidigare forskning samt fokuserat på att förstå statistisk signifikans. Stora delar utav arbetet har skrivits gemensamt antingen i skolan eller över nätet med hjälp av discord. Det är inga delar av arbetet som har skrivits utan den andres kontroll och godkännande.

Analys

Under analysavsnittet så kommer vi redovisa data vi fann under de variabler vi valde i vår studie: singelhushåll, ålder och kön, ensamstående föräldrar, stödjande nära relationer, livstillfredsställelse och tid spenderad med vänner och familj. Våra ensamhet variabler undersöks i tre olika länder: Storbritannien, Sverige och Tyskland, som får agera proxy för Esping-Andersens tre regimer: liberal, socialdemokratisk och konservativ. I figur 1 - 8 kommer vi gå igenom data som kopplas till rena fakta över befolkningen i respektive land. Som exempel: andel singelhushåll och åldersfördelningen i singelhushållen. Figur 9 - 12 behandlar data som är mer abstrakt då det är respondenter som får ange svaren. Exempel här är hur nöjd man är med livet, kopplat till om man är ensamboende eller i en parrelation.

Singelhushåll

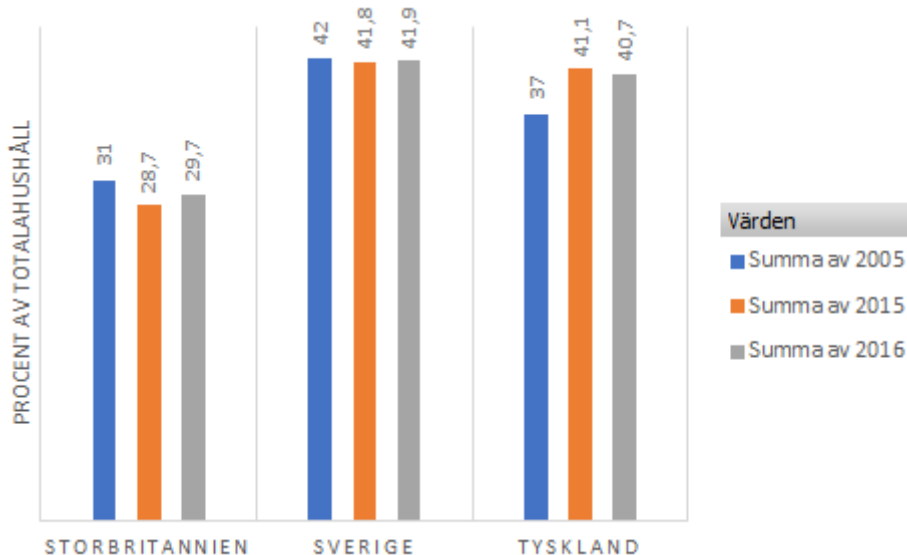

Fig. 1. Andelen singelhushåll av alla hushåll i respektive land, fördelat på årtal och procent. Blå är andelen för år 2005, orange för 2015 och grå för år 2016 (Eurostat, 2016).

Storbritannien som representerar den liberala välfärdsregim i denna studie har minst andel singelhushåll av de tre regimerna, 2005 så låg andelen singelhushåll på 31 % och har fram till 2016 sjunkit till 29,7 %. Det är en ökning från 2015 men är det land som har sjunkit mest i andel singelhushåll sedan 2005. Storbritannien är det

enda land som har minskat och sedan ökat i andel singelhushåll mellan de tre årtalen.

Sverige är det land som representerar den socialdemokratiska välfärdsregimen, Sverige har högst andel singelhushåll av alla tre länder med toppen 2005 på 42 % som minskat till 41,8 % 2015 men gått upp lite till 41,9 % 2016.

Tyskland representerar den konservativa välfärdsregimen och är det land som har ökat mest i andel singelhushåll av de tre länderna, 2005 så låg andelen singelhushåll i Tyskland på 37 % som sedan har ökat till 40,7 % till 2016 det är en procentuell förändring på 10 %. I de andra två länderna så har den procentuella förändringen inte varit lika stor där Storbritannien har en 4,1 % minskning och Sverige har en 0,2 % minskning.

När vi testar den statistiska signifikansen över singelhushållen mellan länderna så får vi olika resultat beroende på vilka länder vi sätter mot varandra, när alla länderna jämfördes med Tyskland som modell så fick vi ett P-värde på 0,07766, ett icke signifikant resultat. När vi parvis testade länderna så kan vi se att alla tester där Storbritannien var med så blev det statistiskt signifikant. Storbritannien-Tyskland fick $P < 0,05$, Storbritannien-Sverige fick $P < 0,01$, Sverige-Tyskland fick $P > 0,05$.

Åldersfördelning i singelhushåll Storbritannien

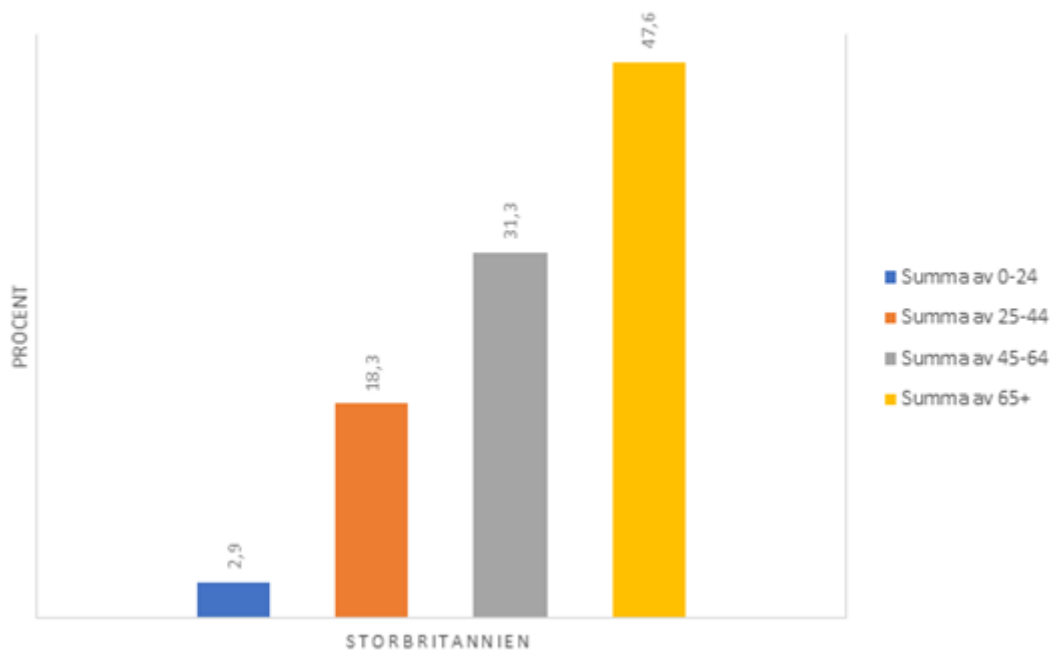

Fig. 2. Fördelning av de som bor i singelhushåll i Storbritannien fördelat på ålder och procent. Blå färg är de mellan 0-24 år, orange är för åldrarna 25-44, grå för 45-64 och för åldersgruppen 65 + är det en gul färg (ONS 2016).

I Storbritannien så kan man se en tydlig ökning i andelen singelhushåll ju högre upp i åldrarna vi kommer, där åldersspannet 65 och över nästan står för hälften av alla ensamhushåll med 47,6 % av den totala summan singelhushåll. De har även den minsta delen av ensamboende i åldersgruppen 0-24 med 2,9 % av alla singelhushåll i landet. Den största procentuella förändringen sker mellan åldersgrupperna 0-24 och 25-44 där ökningen sker med 531 %, den kraftigaste ökningen av alla länderna. Från åldersspannet 25-44 till 45-64 sker en procentuell ökning med 71 % singelhushåll och förändringen mellan de två sista grupperna är en 52 % ökning. I Fig. 2 kan vi se en tydlig diagonal ökning som sker i åldrarna bland singelhushållen i Storbritannien.

Åldersfördelning i singelhushåll Sverige

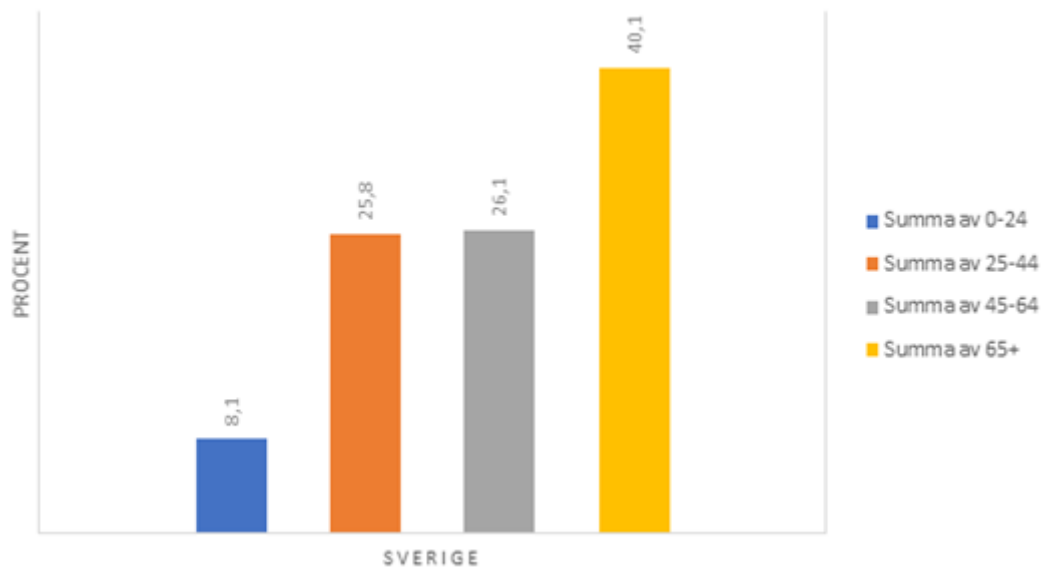

Fig. 3. Fördelning av de som bor i singelhushåll i Sverige fördelat på ålder och procent. Blå färg är de mellan 0-24 år, orange är för åldrarna 25-44, grå för 45-64 och för åldersgruppen 65 + är det en gul färg (SCB, 2018a)

Sverige har liksom Storbritannien en ökning av singelhushåll ju högre upp i åldrarna man kommer men med en mer jämn fördelning i åldersspannen 25-64. Sverige har också en mindre andel personer över 65 som bor i singelhushåll i jämförelse med Storbritannien, men de har den största andelen personer under 25 som bor själva bland alla länderna. Den procentuella förändringen ser också annorlunda ut, från åldersgruppen under 25 till gruppen 25-44 ökar singelhushållen med 218 %. Mellan grupperna 25-44 och 45-64 sker en svag förändring med 1,1 % och mellan 45-64 och gruppen 65 + sker en förändring med 53,6 %.

Åldersfördelning i singelhushåll Tyskland

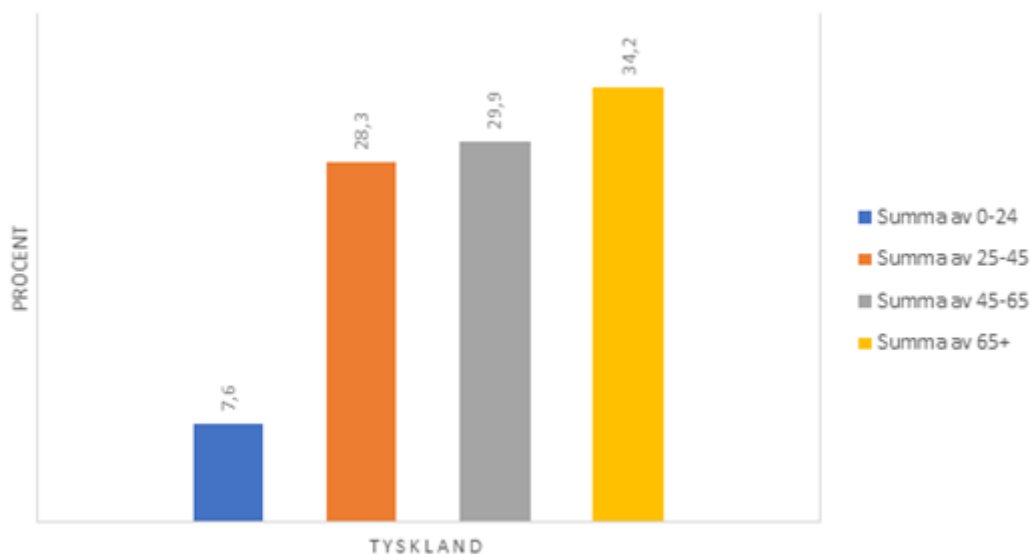

Fig. 4. Fördelning av de som bor i singelhushåll i Tyskland fördelat på ålder och procent. Blå färg är de mellan 0-24 år, orange är för åldrarna 25-45, grå för 45-66 och för åldersgruppen 65 + är det en gul färg (Destatis, 2016).

Den tyska åldersfördelningen har liksom de andra två länderna en ökning i andelen singelhushåll ju äldre befolkningen blir. Däremot har tyskarna en mer jämnt fördelad ökning i åldersgrupperna jämfört med de andra länderna, bortsett från förändringen mellan gruppen 0-24 och 25-44 där en ökning sker på 272 % vilket är en större ökning i jämförelse med Sverige. Den procentuella ökningen mellan grupperna 25-45 och 45-65 landar på 5,6 % och mellan de sista två grupperna sker en ökning på 14,3 %. Tyskland har även den procentuellt minsta delen av singelhushåll hos gruppen 65 och över med 34,2 %.

Under test så satte vi alla länders siffror mot Tyskland som fick vara modelland. Resultaten vi fick var ett P-värde under 0,05. I parvisa jämförelser Storbritannien-Tyskland gavs $P < 0,01$ Storbritannien-Sverige gav $P < 0,05$ och sist Sverige-Tyskland gav $P > 0,05$

Singelhushåll fördelat på kön och ålder Storbritannien

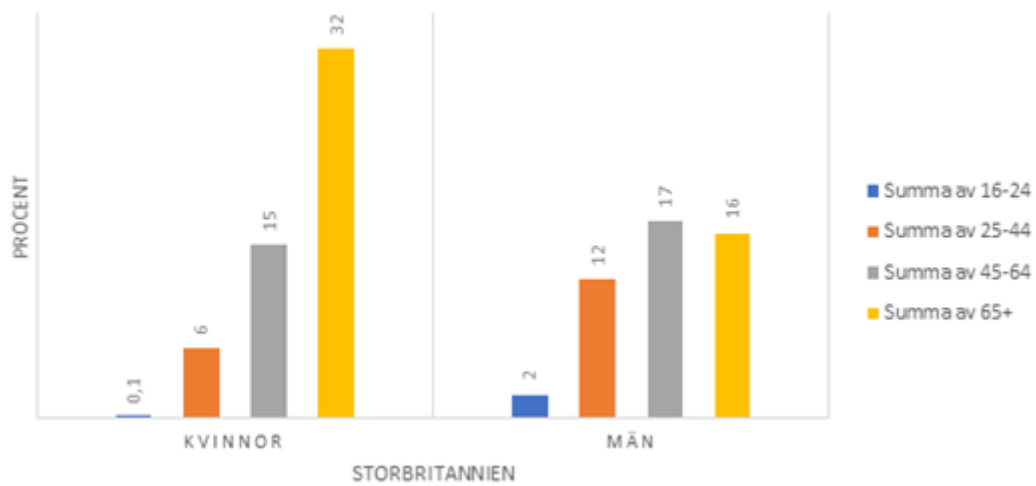

Fig. 5. Fördelning av de som bor i singelhushåll i Storbritannien fördelat på kön och ålder. Blå färg är andelen kvinnor och män mellan 0-24 år, orange är för åldrarna 25-44, grå för 45-64 och för åldersgruppen 65 + är det en gul färg (ONS, 2016).

Singelhushåll fördelat på kön och ålder Sverige

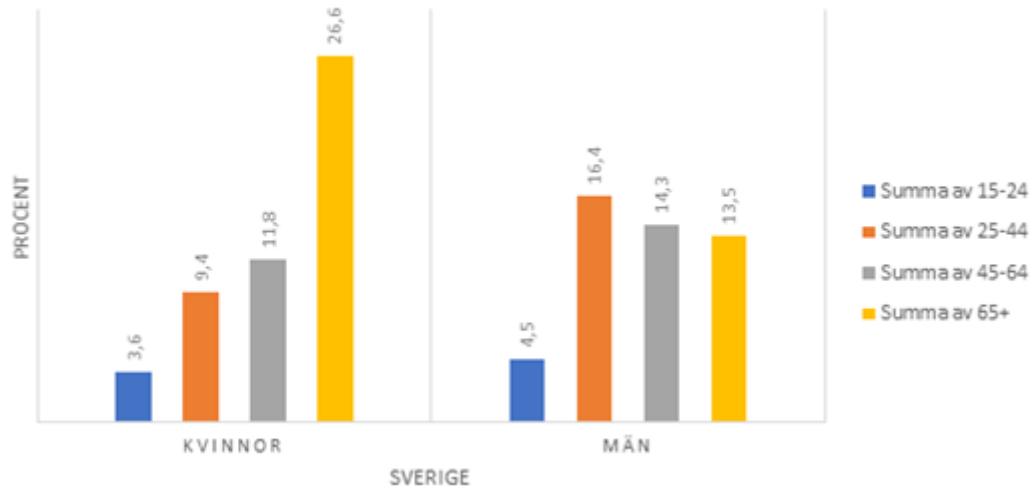

Fig. 6. Fördelning av de som bor i singelhushåll i Sverige fördelat på kön och ålder. Blå färg är andelen kvinnor och män mellan 15-24 år, orange är för åldrarna 25-44, grå för 45-64 och för åldersgruppen 65 + är det en gul färg (SCB, 2018a).

Singelhushåll fördelat på kön och ålder Tyskland

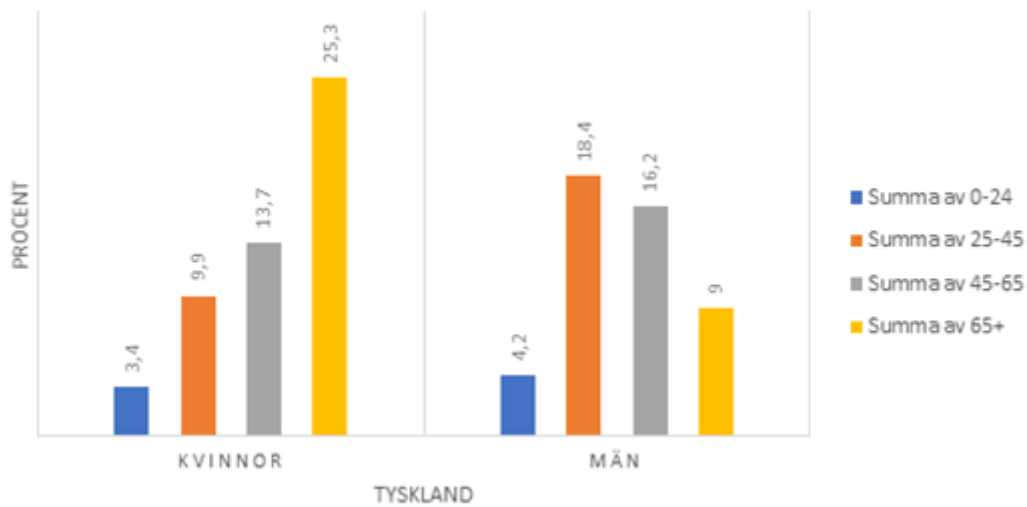

Fig. 7. Fördelning av de som bor i singelhushåll i Tyskland fördelat på kön och ålder. Blå färg är andelen kvinnor och män mellan 0-24 år, orange är för åldrarna 25-45, grå för 45-65 och för åldersgruppen 65 + är det en gul färg (Destatis, 2016).

Som vi kan se på fig. 5 - 7 så är det vanligare att män bor ensamma i yngre åldrar och kvinnor bor mer ensamma i högre åldrar. Detta ser vi när vi tittar på likheter mellan antalet kvinnor som bor ensamma 65 + och män som ensamma 25-45. Dock är den största andelen som bor ensamma av alla grupper kvinnor i åldrarna 65 +, dessa siffror kan vi se i alla länderna. Det är även mellan ålderskategorin 45-65 och 65+ hos kvinnor som den största procentuella ökningen sker överlag i länderna. I Sverige och Tyskland finns den största kategorin med ensamboendemän i åldrarna 25-45 medan i Storbritannien är den största andelen i åldrarna 45-64. Hos männen sker den största procentuella förändringen mellan åldrarna 0-24 och 25-44, detta kan vi se hos alla länder. Andelen kvinnor som bor ensamma ökar alltid i åldrarna i alla tre länder, medans hos männen i Sverige och Tyskland så minskar antalet ensamboendemän i åldrarna om vi bortser från åldersspannen 0-24. I Storbritannien sker det en ökning i åldrarna 25-44 till 45-64 för att sedan minska som i de andra länderna, detta är den enda trendskillnaden vi finner i de tre länderna. Vi kan med säkerhet säga att det råder en statistisk signifikant skillnad mellan män och kvinnor i alla tre länder.

När vi jämför både kvinnor och män i singelhushåll mellan länderna där Tyskland återigen får stå som modelland för respektive kön så får vi $P > 0,05$. Beträffande parvisa tester mellan ensamboende män i de olika länderna så får vi följande resultat: Storbritannien-Tyskland $P < 0,05$, Storbritannien-Sverige $P > 0,05$, Sverige-Tyskland $P > 0,05$. Angående parvisa tester mellan de ensamboende kvinnorna i länderna blev resultaten inte statistiskt signifikanta då $P > 0,05$. I chi2 test där kvinnor jämfördes mot män i Storbritannien så fick vi $P < 0,001$, statistisk signifikant. I Sverige så fick vi $P < 0,001$, statistiskt signifikant. I Tyskland så fick vi $P < 0,001$, statistiskt signifikant.

Singelhushåll med barn

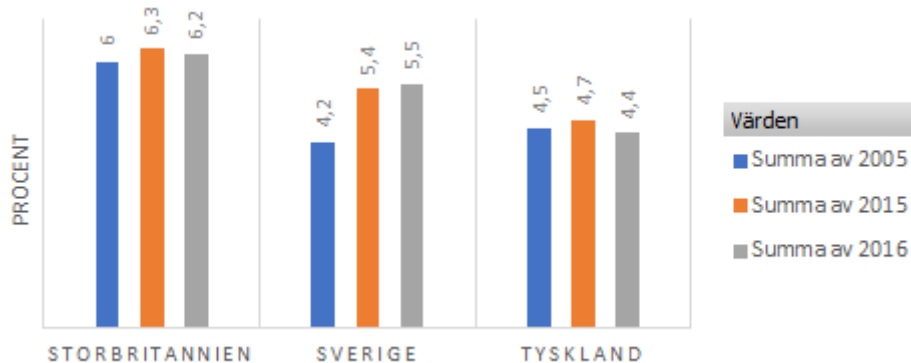

Fig. 8. Fördelning av ensamstående föräldrar i Storbritannien, Sverige och Tyskland. Fördelat på procent av hela befolkningen vid respektive år. Blå färg är andelen ensamstående år 2005 i respektive land, orange är för 2015, grå för år 2016 (Eurostat, 2016).

Angående singelhushåll som har barn som är i en "beroende" situation så kan man se att även om fig. 8 visar en skillnad så är den inte speciellt stor. Det är procent i totala antalet singelhushåll med barn som fig. 9 visar. Som vi kan se så har andelen singelhushåll med barn ökat sedan 2005 jämfört med 2016 i både Sverige och Storbritannien, men i Tyskland så har det minskats. Skillnaderna är inte speciellt stora mellan länderna, 2016 så skiljer det 1.8 procentenheter mellan Tyskland som är det land som har minst antalet singelhushåll med barn och Storbritannien som är det land som har flest. I både Tyskland och Storbritannien så är det inte stora skillnader mellan 2005 och 2016 utan bara 0.1 - 0.2 procentenheter, men i Sverige så skiljer det 1.3 procentenheter. Vilket visar att det skett någon form utav

förändring under årens lopp, Sverige är även det enda land som har en ökning mellan 2015 och 2016. I Sverige så har det skett en procentuell ökning på ca 31 % mellan 2005 och 2016 medan Tyskland har en 2.2 % minskning och Storbritannien en 3.3 % ökning av andelen singelhushåll. Siffrorna gällande singelhushåll med barn blev efter testning länderna emellan inte statistiskt signifikanta.

Stödande nära relationer

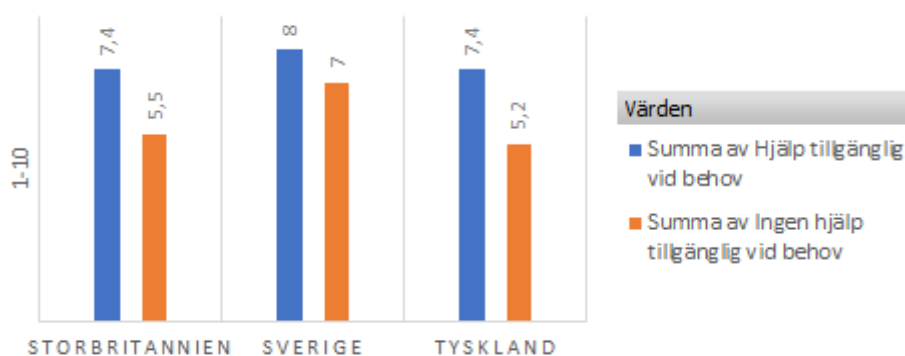

Fig. 9. Fördelning på medelvärdet av den övergripande livstillfredsställelsen som respondenter i Storbritannien, Sverige och Tyskland svarar om de har hjälp tillgänglig vid behov. Blå stapel är medelvärdet av övergripande livstillfredsställelse när man har hjälp tillgänglig vid behov från en stödjande nära relation. Orange stapel är när man har ingen tillgänglig hjälp vid behov (Eurostat, 2015).

I Fig. 9 visar medelvärdet på frågan om hur nöjd man är med livet som respondenterna fick svara på med en skala från 1-10, indelningen har bara skett mellan de som har tillgänglig hjälp från någon närstående vid behov och de som inte har det. När det gäller denna fråga om hur nöjd med livet man är i relation till att det finns stöd från någon närstående så kan vi se ett tydligt mönster här. Av de tillfrågade personerna så sjunker nöjdheten med livet om man inte har en tillgänglig hjälp från någon nära relation vid behov. Detta kan vi se i alla tre länderna men det sker en större minskning hos Storbritannien och Tyskland än hos Sverige. I Storbritannien sjunker nöjdheten med 26 % om man inte har tillgång till närståendes hjälp och i Tyskland sjunker den med hela 30 %. Båda dessa länder har mer än en dubbelt så stor minskning än Sverige som ser sina siffror endast sjunka med 13 %.

Alla dessa siffror gällande procentuella förändringar i fig. 9 har blivit avrundade till närmaste heltal.

Livstillfredsställelse

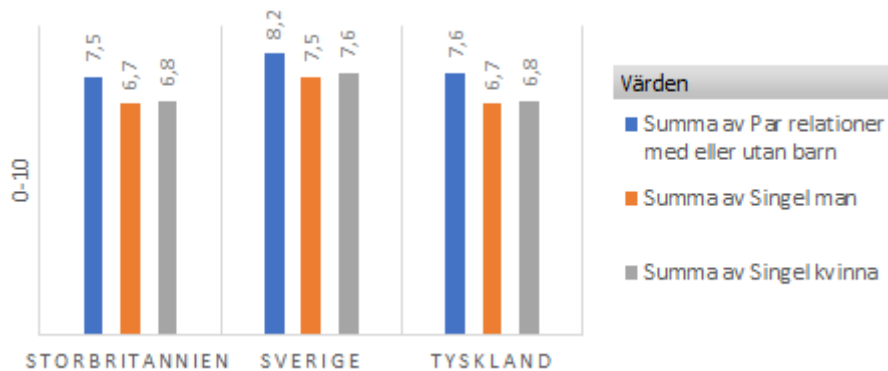

Fig. 10. Medelvärden på övergripande livstillfredsställelse som respondenter i Storbritannien, Sverige och Tyskland svarat på, fördelat på parrelation med eller utan barn, singelman och singelkvinna. Blå stapel representerar medelvärdet på den övergripande livstillfredsställelsen om man befinner sig i en parrelation med eller utan barn. Orange stapel står för medelvärdet hos singelmän och den grå står för medelvärdet hos singelkvinnor (Eurostat, 2015)

I fig. 10 så har respondenterna i respektive land fått svara på en skala 1-10 hur nöjda de är med livet. Som vi kan se så ligger Tyskland och Storbritannien nästan identiskt ihop med en liten skillnad under individer som bor ihop, Sverige är det land som sticker ut där respondenterna kände sig mer nöjda med livet än de andra två länderna. Vi kan se att individer som bor ihop är mer nöjda medan kvinnor som bor själva är lite mer tillfredsställda än män som bor själva, detta stämmer överens med alla länder.

Tid spenderad med vänner

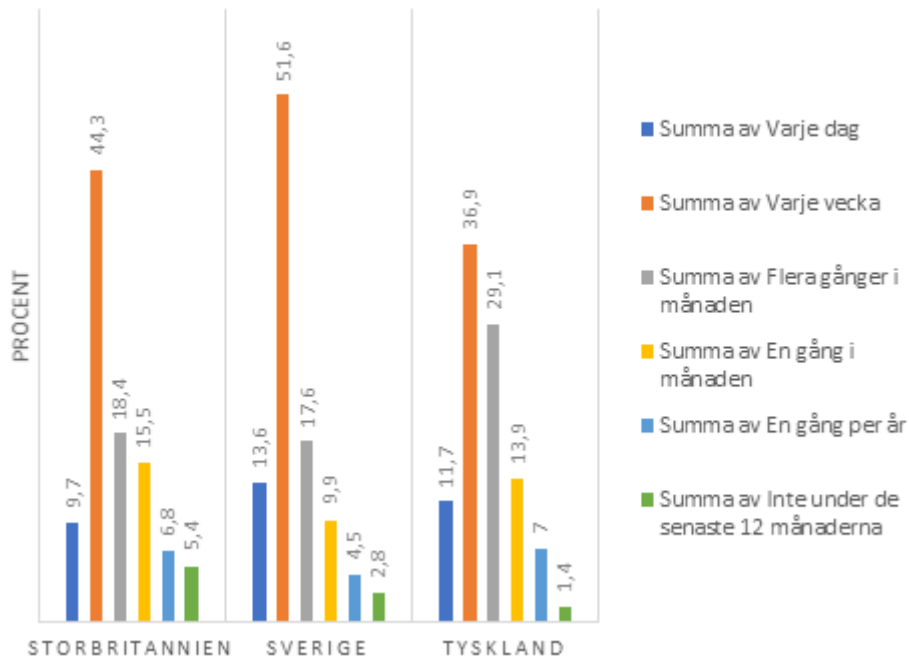

Fig. 11. Fördelning i procent över hur respondenter i Storbritannien, Sverige och Tyskland svarade på i frågan om hur ofta de spenderar tid med sina vänner. Den mörkblå stapeln står för svarsalternativet “varje dag”, orange för “varje vecka”, grå för “flera gånger i månaden”, gul för “en gång i månaden, ljusblåa för “en gång per år” och grön står för alternativet “inte under de senaste tolv månaderna” (Eurostat, 2015)

Fig. 11 är baserad på att alla procenttal i varje land går ihop till 100. Som vi kan se så är det vanligast att man träffar och spenderar tid med sina vänner varje vecka, där en majoritet av svenskarna träffar sina vänner varje vecka. I Storbritannien är det även där som varje vecka är det absolut vanligaste, i Tyskland så är det mer jämnt fördelat mellan varje vecka och flera gånger i månaden. Något som sticker ut är att Sverige är det land där man träffar sina vänner oftare än de andra. Samtidigt som det är fler personer i Sverige som inte har umgåtts med kompisar de senaste tolv månaderna än i Tyskland, som hade minst andel invånare som spenderat tid med vänner varje vecka. Storbritannien har flest andel invånare som inte träffade sina kompisar senaste tolv månaderna. Det man kan se i fig. 12 är att Tyskland inte träffar sina vänner lika ofta som andra länder men det går inte lika lång tid mellan varje gång.

Det Fig. 11 visar oss att det är dubbelt så många svenskar som inte umgås med vänner en gång per år än vad det är i Tyskland, samtidigt så är det nästan dubbelt så många briter som inte spenderar tid med vänner än i Sverige. Vi kan konstatera att fler antal personer i Storbritannien som träffar sina kompisar oftare än i Tyskland men det är samtidigt fler personer som inte umgås med några av sina vänner varje år. I chi2 test som vi utförde för att testa om det finns en statistiskt signifikant skillnad mellan länderna så fann vi: Storbritannien-Tyskland gav $P < 0,01$ och Sverige-Tyskland ger $P < 0,01$. Övriga resultat mellan länder är inte statistiskt signifikanta.

Tid spenderad med familj

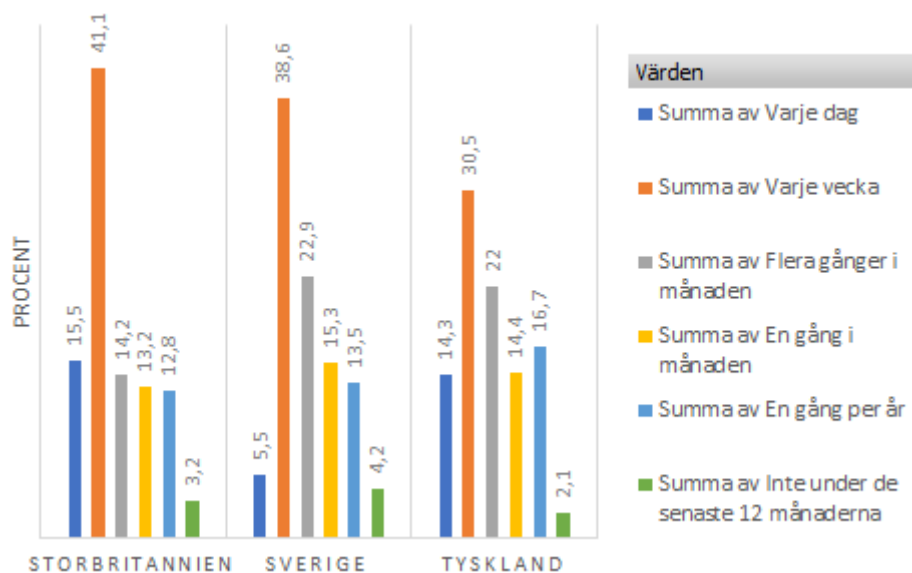

Fig. 12. Fördelning i procent över hur respondenter i Storbritannien, Sverige och Tyskland svarade på i frågan om hur ofta de spenderar tid med sin familj. Den mörkblåa stapeln står för svarsalternativet “varje dag”, orange för “varje vecka”, grå för “flera gånger i månaden”, gul för “en gång i månaden, ljusblåa för “en gång per år” och grön står för alternativet “inte under de senaste tolv månaderna” (Eurostat, 2015)

Fig. 12 över tid spenderad med familj är som föregående fig. 11, alltså att varje lands siffror räknas ihop för att bli 100 % inbördes. Även som i fig. 11 så är det vanligast att man svarar varje vecka i alla länderna. Den största skillnaden mellan

länderna är hur ofta man umgås med sin familj varje dag där Sverige hamnar långt efter Tyskland och Storbritannien. Tyskland har även här en jämnare fördelning mellan de olika svarsalternativen än de andra. Storbritannien har en jämnare fördelning i tid spenderad med familj än med vänner där det är nästan lika vanligt att umgås med sin familj dagligen, som det är att umgås en gång i månaden. Sverige har störst andel som inte träffat sin familj under de senaste 12 månaderna, dubbelt så stor andel som Tyskland.

I både fig. 11 och 12 så finns det ett tydligt mönster där andelen först ökar från svarsalternativ ett till två, för att sedan gradvis minskas till det sista svarsalternativet. Under tid spenderad med familj är Tyskland det enda undantaget där man umgås oftare med sin familj en gång om året än en gång i månaden. I chi2 test vi utförde mellan Storbritannien-Sverige gavs $P < 0,001$. Detta var det enda statistiskt signifikanta resultatet vi fann när vi jämförde länderna med varandra i fig. 12.

Diskussion

När vi valde att skriva om detta ämne så var båda våra tankar inriktade på att det var den socialdemokratiska välfärdsstaten som genererade mest kvantifierbar ensamhet då den har som uttryckt mål att frigöra individen från marknadens inflytande. Vi började med att kolla på statistik över den procentuella andelen singelhushåll i de tre länderna, där Sverige och Tyskland har idag liknande siffror medan Storbritannien blir det avvikande landet. Vi kan efter våra resultat se att Storbritannien skiljer ut sig signifikant från de andra två länderna. Då det finns en övertygande indikation på en markant skillnad mellan länderna och att detta gäller även när relationen till ålder och kön tas med i jämförelsen av ensamhetsstatistiken. Vi antog när vi började undersöka singelhushållen i dessa länder att Sverige skulle ha det högsta antalet och att Tyskland och Storbritannien skulle ha det lägre antalet. Dessa antaganden baserar vi på Esping-Andersens teori om hur de olika välfärdsstatsregimerna är uppbyggda. Där den socialdemokratiska ska vara frigörande för individen, den konservativa som förlitar sig mer på familjen som välfärdsaktör och den liberala som ser marknaden som huvudaktör i välfärdsfrågor. Det visade sig i vår statistik att så var inte fallet, även om Sverige hade högst andel

singelhushåll så var det inte Tyskland som fick stå för de lägsta siffrorna utan det var Storbritannien. Då marknaden som välfärdsaktör enligt Esping-Andersen inte har något explicit mål att underlätta människors möjligheter att bo ensamma. Vi spekulerar att marknaden som välfärdsaktör är inte den bästa på att se till att utjämna ojämlikheter mellan människor och kan i sig skapa ojämlikhet. För den enskilda människan kan en strategi för att skydda sig mot stora förändringar utom deras kontroll vara att bo tillsammans med någon. Vår tanke är att två inkomster ger bättre skydd än en inkomst. Utgår man från Esping-Andersens samlade teori så håller den inte här då vi inte får tre olika utfall från statistiken då endast Storbritannien urskiljer sig. Om vi bara ser till olikheter i dekommodifiering så stämmer det överens. Vårt antagande om att den socialdemokratiska regimen skulle ha flest andel singelhushåll faller bort då Tyskland nästintill har lika stor andel ensamboende, dock kan vi se att Storbritannien har en låg andel ensamboende vilket vi antog.

Om man kollar på åldersfördelning under singelhushåll så kan man se att antalet singelhushåll ökar i åldrarna i alla tre länder, vanligast är att man är kvinna och bor ensam när man är 65 år eller äldre. I alla länder så kan man se att chansen för att bo ensam går upp ju äldre man blir. Det som bryter ifrån denna trend är ifall man är man, då minskar chansen att bo ensam ju äldre man blir då man bor i större utsträckning ensam i yngre åldrar som man. Detta ser vi i alla länder. Vi tycker detta är intressant då man kan se att det är oberoende på vilken välfärdsregim så ser förändringen i siffrorna likadan ut. Man kan dock se att Storbritannien i större utsträckning än de andra två länderna har större andel äldre personer som bor ensamma, när vi började vår studie så trodde vi Sverige skulle representera den roll som Storbritannien har tagit. Det är också för Storbritannien som vi hittar det enda statistiskt signifikanta värdet under variabeln åldersfördelning i singelhushåll. Samtidigt så stämmer det överens med hur vi trodde det såg ut i Tyskland om att man i mindre utsträckning bodde ensam när man blev äldre då familjen är en viktig faktor i deras samhälle. Under kategorin åldersfördelning i singelhushåll så blir det samma utfall som i den första om man ser till Esping-Andersens samlade teori, alltså teorin om dekommodifiering stämmer överens men med de samlade faktorerna om stratifiering så håller det inte. Detta baserar vi på jämförelserna angående statistisk signifikans där det enda landet som skiljde sig var

Storbritannien. Intressant att se att inom den äldre delen av befolkningen så stämmer vårt antagande om att Tyskland skulle ha en låg andel ensamboende.

Det finns en indikerad större skillnad mellan männen i de tre länderna än mellan kvinnorna om man jämför diagrammen, en faktisk signifikant skillnad mellan Tyskland och Storbritannien. Varför är det en större skillnad i länderna hur män bor? Det kan ha att göra med uppbyggnaden av den konservativa välfärdsstaten, den har paternalistiska inslag vilket möjligen förklarar att män har mindre grad av ensamboende i högre åldrar. Förmånerna är mer kopplade till att bevara statusskillnader som exempelvis att mannen ska vara familjens beskyddare. Vilket leder till att de i lägre utsträckning bor ensamma då det kan vara svårare att gå igenom en skilsmässa på grund av ekonomiska skäl. Religionen kan också spela in hur samhället ser på familjens roll, Tyskland är mer påverkad av den katolska kyrkan medan Sverige och Storbritannien är mer påverkade av protestantismen.

Vi tänker oss att de olika åldersfördelningarna kan bero på andra faktorer än välfärdsregimen, det finns exempelvis tydliga data över att kvinnor lever längre än män vilket kan förklara en tydlig ökning i antalet ensamboendekvinnor. Däremot förklarar detta inte varför män i större utsträckning bor ensamma när de är yngre. Vi spekulerar att detta kan bero på att kvinnor i större utsträckning blir ihop med äldre män som tidigare har varit vanligt förekommande i samhället, eller att kvinnor kanske i större utsträckning väljer att bo kollektivt eller med en vän och att män väljer oftare att bo ensamma. En annan faktor som kan påverka andelen ensamboende i åldrarna är den ekonomiska faktorn då äldre i större utsträckning har mer ekonomiska resurser än yngre, vilket gör att de har möjligheten att bo ensamma i större utsträckning.

Angående singelhushåll med barn så visar återigen statistiken oss motsägelsefulla resultat när det kommer till vår hypotes. Tyskland som får representera den konservativa välfärdsstaten enligt Esping-Andersen, har lägst andel ensamstående föräldrar som vi trodde. Dock så trodde vi att Sverige återigen skulle vara det land som representerade störst andel ensamstående. Att Storbritannien blir det land med störst andel förvånade oss då deras sociala skyddsnät över barnavård inte är lika utvecklat som det svenska, då marknaden som välfärdsaktör inte har ett uttryckt mål

över att skapa välfärdstjänster som barnavård. Däremot kan vi se en tydlig ökning i antalet ensamstående föräldrar i Sverige sedan 2005 medan Tyskland och Storbritannien ligger på liknande siffror. Dessa siffror har vi svårt att hitta någon spekulering i till varför vår hypotes motbevisades till en del. Esping-Andersens teori om välfärdsstaternas logik har inte heller här gett oss tre distinkta resultat. Vi spekulerar i att invånare i Storbritannien har så mycket stress som relateras till den liberala regimen som Esping-Andersen talar om så de har mer skilsmässor som i sin tur ger mer ensamstående föräldrar. Samtidigt i Sverige har man kanske mer tid att värna om sin relation till sin partner då stressen angående att skapa skydd mot händelser utom ens kontroll inte är lika stor. Den socialdemokratiska välfärdsstaten tar en större roll för stratifiering mellan invånare enligt Esping-Andersen.

Nästkommende statistik vi diskuterar nu har en mer abstrakt innebörd där man får gradera sina svar som exempelvis 1-10, då kan man sätta siffror på hur pass nöjd man är med sin livssituation. Vi jämförde statistik på samlade data av övergripande livstillfredsställelse mellan de tre länderna samt hur den förändras om du har ett stödjande socialt nätverk eller inte. Statistiken ger tydliga resultat, personer är alltid mer nöjda med livet om de har ett stödjande nätverk än om de inte har detta. I Sverige som har en mer universalistisk välfärdsstat som är ett kännetecken för den socialdemokratiska välfärdsstaten enligt Esping-Andersen, svarar invånare i större grad att de är mer nöjda med livet än i de andra länderna. Minskningen som sker mellan de som har hjälp vid behov och de som inte har detta är också mindre i Sverige än hos de andra. Storbritannien och Tyskland har samma värde när det gäller graden av livstillfredsställelse när man har hjälp vid behov, fast i Tyskland så minskar den kraftigare. För då man har hjälp tillgänglig vid behov så menar vi att Tyskland borde hamna högre upp gällande nöjdhet, då familjen tar en större roll som välfärdsaktör än hos de andra regimerna som är ett kännetecken för den konservativa regimen som Esping-Andersen talar om. Dock så kan man se att i Tyskland så är man minst nöjd med livssituationen då man inte har en tillgång till hjälp vid behov. Vi kan inte se tre distinkt olika resultat hos dessa tre länder och vår teori stämmer inte överens med dessa resultat. Vi antar att man känner sig mer nöjd med sin tillvaro i vetskapen om att man kan förändra den. Möjligen kan detta bero på att en avsaknad av familj ger lägst tillfredsställelse med livet då man inte har ett lika stort uppbyggt socialt skyddsnät som tillhandahålls av staten som i de andra två

länderna. När familjen eller nära vänner inte finns så spelar skydds nätet som staten tillhandahåller en större roll och som vi tror spelar in på nöjdheten med livet då man fortfarande kan känna sig någorlunda säker ifall något skulle hända.

När det kommer till hur nöjd man är med livet så kan vi se att Sverige sticker ut från de andra länderna. Det som finns över alla länderna är att man är mest nöjd med livet när man bor i en parrelation och Sverige är det land där man är mest nöjd överlag. Dessa fynd stämmer överens med våra antaganden, vi misstänker att stratifieringen som den socialdemokratiska regimen bidrar till ger en möjlighet att påverka sin tillvaro så man känner sig mer nöjd med livet. Detta stärks av att vi kan se i de andra länderna vars sociala skydds nät skiljer sig från Sveriges har lägre nöjdhet hos dess invånare. Dessa skillnader i struktur på de sociala skydds näten och målen inom de olika regimerna talar Esping-Andersen mycket om. Esping-Andersen menar att i Tyskland så beror kvalitén på det sociala skydds nätet på ditt yrke och dess socialförsäkringsförmåner, medan i Storbritannien så är statens sociala skydds nät mycket mer behovsprövat än i de andra. Även här får vi inte tre olika resultat för de tre länderna. Intressant att se under denna statistik är även att singelkvinnor är mer nöjda med livet än vad singelmän är. Detta visar sig i alla länder men det är endast marginellt högre än hos männen. Kanske så är kvinnor i större utsträckning nöjda med att bo själva, detta kanske beror på att kvinnor blir ensamma i högre ålder och det ses mer socialt accepterat att vara ensam när man är i åldersgruppen 65+. Vad detta beror på kan som tidigare nämnt vara att ens partner har dött.

Tiden som invånare i respektive länder spenderar med vänner skiljer sig mellan de olika länderna, men vi får inte tre statistiskt signifikanta resultatsskillnader. Det enda landet som vi kan säga skiljer sig från de övriga på ett statistiskt signifikant sätt är Tyskland. Vi kan se att Sverige är det land som oftast träffar sina vänner på en daglig och veckovis basis, det är alltså det land där man umgås mest med sina vänner mellan de tre länderna. Det är nästan dubbelt så många i Tyskland som bara träffar sina vänner några gånger i månaden än i Sverige och Storbritannien. Samtidigt så är det i Storbritannien som variabeln *inte under de senaste tolv månaderna* är klart högst om man kollar på alla tre länder. Varför det ser ut så här tror vi kan bero på hur Esping-Andersens olika välfärdsregimer fungerar. I Sverige

så har enskilda individer som nämnts tidigare ett större skyddsnät från staten, som kan underlätta och minska stressen i samhället för invånarna som gör att man har mer tid att spendera med vänner. Enligt Esping-Andersen så har invånare i den liberala regimen inte lika stort skydd mot arbetsmarknadens turbulens utanför den enskildes kontroll, som exempelvis lågkonjunktur. I Storbritannien är marknaden huvudaktör vilket sätter press på individer att prestera på ett annat sätt än i Sverige och Tyskland. För tyskarna så är det familjen som är grundpelaren i skyddsnätet så där borde det vara familjen som man spenderar mest tid med. Denna statistik står i konflikt med vårt antagande då vi trodde att i Sverige så har man större möjlighet att frigöra sig från familjen och vara självständig, vi hade däremot inte tänkt på att man ersätter familjen med vänner.

Angående tid spenderad med familj hos invånarna är den tabell som har förväntat oss mest av alla. Vi kunde endast finna en statistiskt signifikant skillnad och det var mellan Storbritannien och Sverige. Alltså så håller inte vår hypotes här heller och vi får inte tre distinkta resultat. Våra spekulationer får ses i ljuset av detta. Storbritannien är det land där man träffar sin familj oftast, där mer än hälften av invånarna svarar att de träffar sin familj minst en gång i veckan. Vi trodde när vi gick in i statistik gällande tid spenderad med familj att Tyskland skulle vara det land där man träffade sin familj oftast. Då familjen har som tidigare nämnts en mer framträdande roll som välfärdsaktör i deras välfärdsregim enligt Esping-Andersen. Angående det vi skrev i föregående stycke om att man ersätter familjen med vänner i Sverige så visar det här på att invånare ändå relativt ofta träffar sin familj. Det är samtidigt i Sverige som det är vanligast att man inte träffat sin familj under de senaste tolv månaderna, Sverige har även lägst andel invånare som svarar att de spenderar tid med sin familj varje dag. Även om det inte skiljer sig speciellt mycket mellan Sverige och de andra länderna angående hur mycket tid man spenderar med sin familj så är Sverige det land där man träffar sin familj minst. Detta är något som vi antog innan vi började kolla på faktiska siffror över detta. Dock är det som förväntar oss mest under denna variabel är att det är i Storbritannien där invånarna träffar sin familj oftast. En möjlig förklaring till att det ser ut på det här sättet är att invånare i Storbritannien söker mer stöd hos närstående på olika sätt samt att det är färre singelhushåll i Storbritannien. Exempelvis så kanske man söker mer ekonomiskt stöd hos de närstående, kanske så bor någon äldre familjemedlem

hemma då de inte har möjlighet att bo själva eller på ålderdomshem. Dessa spekulationer som vi gör kopplar vi till hur logiken hos Esping-Andersens liberala välfärdsregim fungerar, att se till marknadens funktion först och allt annat blir inte lika prioriterat. Om vi fortsätter med Esping-Andersens regimer så förvånar det oss att invånare i Tyskland, som representerar den konservativa där familjen får ta större ansvar som välfärdsaktör spenderar så pass lite tid med familjen. Dock så svarar tyska invånare i minst utsträckning på att de inte har umgåtts med sin familj under de senaste tolv månaderna bland våra länder.

Sammanfattning

Är man då mer eller mindre ensam i något utav länderna? Efter att ha jämfört och diskuterat runt de olika variablerna som svarar på våra frågeställningar så tycker vi inte att man kan se avgörande skillnader mellan länderna beträffande ensamhetsupplevelsen. Variabler som *antal singelhushåll* etcetera är högre i vissa länder, men sätter man den i relation till tid spenderad med vänner och familj så är det inte så att man sitter ensam i sin lägenhet eller hus och kollar på Tv utan man umgås med andra människor. Sen är ordet ensam och meningen med det subjektivt och kan betyda många olika saker i vissa situationer. Man kan känna sig ensam trots att man bor med sin familj med massor av vänner, samtidigt så behöver man inte känna sig ensam bara för att man bor i en lägenhet och inte träffar sin familj eller vänner ofta. Att vara ensam behöver inte vara ett problem eller något negativt, vald ensamhet kan vara positivt men det är när ensamheten är påtvingad som det blir ett problem. Vi kan anta enligt tabellerna att det är i Sverige man har störst möjlighet att välja hur man spenderar sin tid. Det kan vi däremot koppla till hur nöjd man är med livet överlag, Sverige var det land där man var mest nöjd med sin livssituation. Vi kan även under samma variabel se att människor var mer nöjda med livet när man bodde i någon form utav parrelation. Vi kan se en koppling att man är mer nöjd med livet i den socialdemokratiska regimen än i de andra regimerna men inte någon skillnad mellan den liberala eller konservativa, men detta är inte statistiskt signifikant. Vi kan inte heller se någon koppling mellan livsnöjdhet och hur man bor. Det är en skillnad mellan Storbritannien och de andra länderna när det kommer till andelen singelhushåll. Då Tyskland och Sverige ligger så nära varandra i andel singelhushåll så kan vi inte dra något speciell slutsats om att det är detta som gör att man är mer eller mindre nöjd med livet och därigenom mer eller mindre ensam.

Statistiken har visat att vårt antagande om huruvida man skulle vara mer eller mindre ensam i något land går inte att visa med hjälp utav statistiken. Däremot kan vi se en koppling mellan det som tidigare nämnts att möjligheten att spendera sin tid som man vill och möjligheten till frihet genom att välja hur man bor kan kopplas till livsnöjdhet. Det i sin tur kanske kan kopplas till hur ensam man känner sig då vi har svårt att se att man skulle vara nöjd med livet om man känner sig ensam men vi har inte hittat tillräckligt med data för att bevisa detta. Det finns liten eller ingen koppling till Esping-Andersens teori om välfärdsstatregimerna eftersom vi bland annat inte kunde påvisa tre distinkta utfall av ensamhet. Vi ser således inget övertygande stöd för vår hypotes i de analyserade data. Åtminstone ser verkligheten ut att vara mer komplex än antagen av Esping-Andersen. Dock kan vi se att ibland stämmer den överens med ett av länderna, men det är alltid två länder som ligger relativt nära varandra och inte har någon statistisk signifikans dem emellan som kan stärka vårt antagande. Detta kan vi däremot koppla till Esping-Andersens teori om dekommodifiering och stratifiering.

Det finns faktorer som kan försvåra hur man kan koppla data vi observerat till ensamhet och singelhushåll, priser på bostadsmarknaden kan ställa till det då priser i vissa delar utav ett land kan vara mycket högre än i andra. Brist på bostäder är något som påverkar huruvida stor möjlighet individer har till att skaffa eget boende. Hur politiken i ett land åtgärdar problem på bostadsmarknaden påverkar hur stor möjlighet dess invånare har att skaffa boende. Esping-Andersen fick kritik för att bortse från bostadspolitik när han skrev sitt verk. Det kan vara som vi tidigare skrev att ekonomiska resurser sätter stopp för yngre människor att flytta hemifrån. Samhällskulturen i ett land kanske ser ut på så sätt att man ska bo tillsammans med sin familj även när man har nått vuxen ålder. Längden på studier kan påverka hur och när man flyttar hemifrån, detta är något som förändras över tid. Likheter i statistiken som vi kollat på kan bero på helt olika saker och kan därigenom vara skenbara. För att få en bättre bild över vad som skiljer ut Storbritannien så hade man kunnat göra fortsatta studier med fokus att hitta vilka faktorer som gjorde att vi fick våra resultat.

Referenslista

Alpert, T. Patricia (2017) Self-perception of Social Isolation and Loneliness in Older Adults, *Home Health Care Management & Practice*. Vol. 29, No 4, pp. 249-252

Arts, Wil & Gelissen, John (2002) Three worlds of welfare capitalism or more? A state-of-the-art report, *Journal of European Social Policy*, Vol 12, No 2, pp. 137 - 158.

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB

Bryman, Alan (1997) *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Studentlitteratur AB, Lund

Clemens, S. Elisabeth (1993) Humboldt Journal of Social Relations, *Humboldt Journal of Social Relations* Vol. 19, No. 1, pp. 169-173. Department of Sociology, Humboldt State University

Esping-Andersen, Gösta. (1996). *Welfare states in transition: national adaptations in global economies*. London: Sage

Esping-Andersen, Gösta. (1999). *Social Foundations of Postindustrial Economies*. Oxford: Oxford University Press

Esping-Andersen, Gösta. (2002). *Why we need a new welfare state*. Oxford : Oxford University Press

Esping-Andersen, Gösta. (2009). *The Incomplete Revolution: Adapting to Women's New Roles*. Cambridge: Polity Press

Esping-Andersen, Gösta. (2016). *Families in the 21st century*. Stockholm : SNS förlag

Eurostat (2015) Quality of life in Europe - facts and views - overall life satisfaction. [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Quality_of_life_in_Europe_-_facts_and_views_-_overall_life_satisfaction]. Hämtad 2018-04-30]

Eurostat (2017) Income and living conditions [<http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/main-tables>]. Hämtad: 2018-04-30]

Felperin, Leslie (2016) The Swedish Theory of Love review – a nation's obsession with self-sufficiency. [<https://www.theguardian.com/film/2016/jun/23/swedish-theory-love-documentary-film-review-independence-self-sufficiency>]. Hämtad 2018-05-08]

Greve, Bent (2017) Welfare States and Labour Market Change: What is the Possible Relation? *Social Policy & Administration*. Vol. 51, No. 2, pp. 389-403. Oxford: Wiley-Blackwell

Hicks, Alex. (1991) Contemporary Sociology, *Contemporary Sociology*, Vol. 20, No. 3 , pp. 399-401. American Sociological Association

Höjer, Henrik (2018) Ensamheten minskar i Sverige. *Forskning & Framsteg*, No. 4 2018

Klein, Rudolf. (1991) Journal of Public Policy, *Journal of Public Policy*, Vol. 11, No. 2, pp. 233-235. Cambridge University Press

Klinenberg, Eric (2016) Social Isolation, Loneliness, and Living Alone: Identifying the Risks for Public Health, *American Journal of Public Health*, Vol. 106, No. 5, pp. 786-78. Washington, District of Columbia: American Public Health Association

Office for National Statistics (ONS) (2017). Families and households.
[<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/datasets/familiesandhouseholds/familiesandhouseholds>. Hämtad 2018-04-30]

Socialstyrelsen (2010) *Social rapport 2010*, Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (u.å) *Se tecken och ge rätt stöd - vägledning för att uppmärksamma äldre med psykisk ohälsa inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård*, Stockholm: Socialstyrelsen.

Statistisches Bundesamt (Destatis) (2016). Unattached people (including people living alone).

[<https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/SocietyState/Population/HouseholdsFamilies/Tables/UnattachedPeople.html>. Hämtad 2018-04-30]

Statistiska centralbyrån (SCB) (2018a). Antal personer efter region, ålder, hushållsställning och kön. År 2011-2017.

[http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101S/HushallT08/?rxid=f45f90b6-7345-4877-ba25-9b43e6c6e299. Hämtad 2018-04-30]

Statistiska centralbyrån (SCB) (2018b) *Undersökningarna av levnadsförhållanden*.

[<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/levnadsforhallanden/levnadsforhallanden/undersokningarna-av-levnadsforhallanden-ulf-silc/>. Hämtad 2018-04-30]

Tornstam, Lars (1983). Ensamhetens dimensioner – en begreppsdiskussion. *Sociologisk Forskning*, Vol. 20, No. 2, pp. 50-63

Van der Veen, Robert., & Van der Brug, Wouter. (2013). Three Worlds of Social Insurance: On the Validity of Esping-Andersen's Welfare Regime Dimensions. *British Journal of Political Science*. Vol. 43, No. 2, pp. 323-343.

Vetenskapsrådet (u.å.) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning.*

Victor C, Scambler S, Bond J, Bowling A. (2000) Being alone in later life: loneliness, social isolation and living alone. *Reviews in Clinical Gerontology*. Vol. 10, No. 4, pp. 407–417

Westberg, N (2012). *Meddelanden från enskildheten - En sociologiskt studie av ensamhet och avskildhet*. Bokförlaget Daidalos AB